

Posvätenie kolíva v deň pamiatky sv. veľkomočeníka Teodora Tirona a sv. Liturgia v deň pamiatky sv. mučeníka Václava, kniežata českého v chráme sv. Nikolaja Divotvorcu v Kotelníkách pri Zastupiteľstve Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku v Moskve

Odkaz

sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт

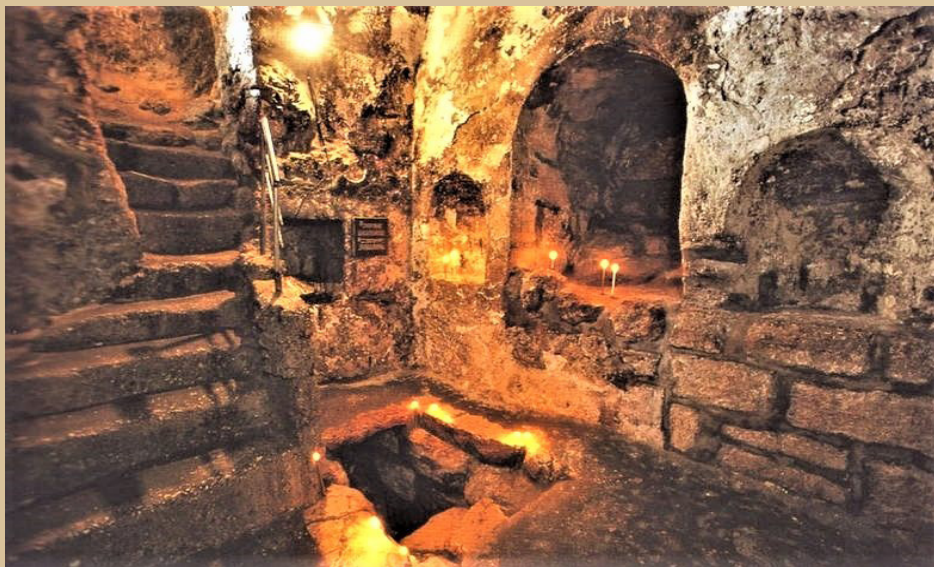
св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXVII/2021 ISSN 0139-9012

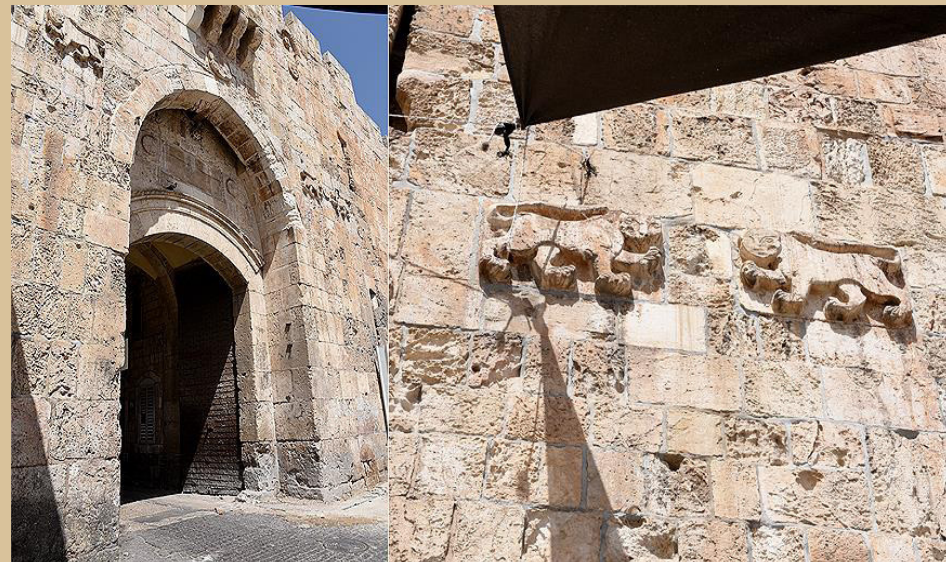
04/2021

Miesto pochovania a vzkriesenia sv. spravodlivého Lazára v Betánii

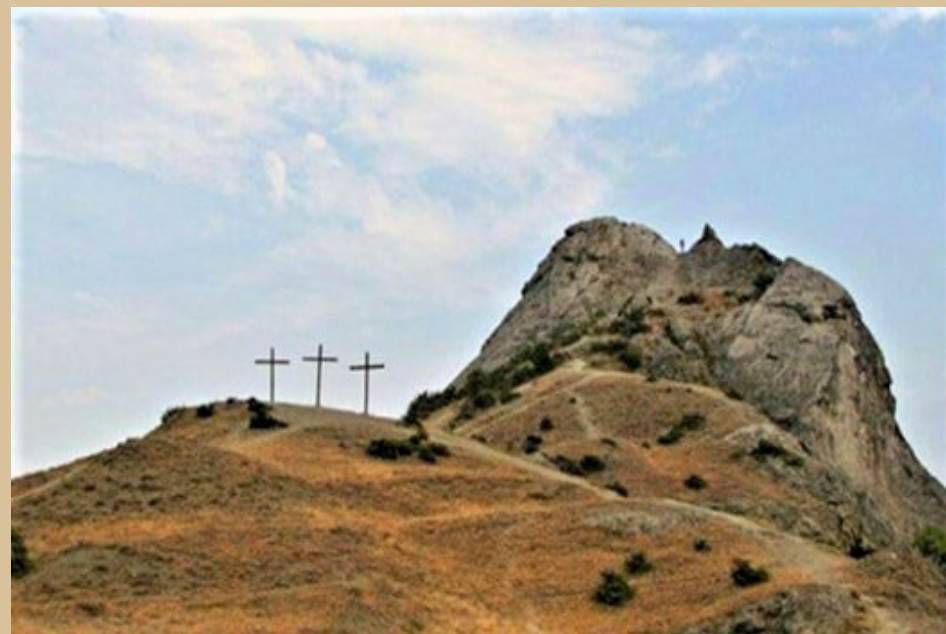
Brána, ktorou vošiel Isus Kristus na Kvetnú nedeľu do Jeruzalema

Miesto Tajomnej večere v Jeruzaleme, počas ktorej Isus Christos ustanovil svätú tajinu Eucharistie

Golgota - miesto ukrižovania Spasiteľa Isusa Christa

Sviatok Blahoviščenija (Zvestovania) Bohorodicy

Sviatok Blahoviščenija Bohorodicy sa začal v Pravoslávnej cirkvi sláviť už koncom 4. stor. a v 6. stor. byzantský cisár Maurikios (582 – 602) zaradil tento sviatok medzi záväzné veľké sviatky v celej svojej ríši. V prvých storočiach sa tento sviatok považoval za Pánov sviatok (Hospodský) tak na Východe, ako aj na Západe. Svedčia o tom názvy sviatku: Christovo počatie, Zvestovanie Christa, Začiatok spásy atď. V 7. stor. sa už ustálil dnešný názov sviatku: Zvestovanie Presvätej Bohorodičky a sviatok bol zaradený medzi sviatky Bohorodičné. Sviatok sa slávi 25. marca kvôli tomu, že **Narodenie Isusa Christa sa slávi deväť mesiacov po Zvestovaní.** Okrem toho existovala starodávna tradícia, podľa ktorej 25. marca sa udialo stvorenie sveta, vtelenie Božieho Syna aj Jeho smrť na kríži. Alexandrijská paschálna kronika z r. 624 a Carihradská paschálna kronika zo začiatku 7. stor. uvádzajú ako dátum sviatku Zvestovania – 25. marec. Bohoslužobné texty liturgie sviatku zložil sv. Ján Damaský, sv. Kozma Majumský, nicejský biskup Teofán ako aj mních Ján. Nasledujúci deň po sviatku Pravoslávna cirkev sviatkuje Sobor sv. Archánhela Havriila (Zbor sv. archanjela Gabriela). Je starobylým zvykom Pravoslávnej cirkvi, že nasledujúci deň po veľkom Hospodskom či Bohorodičnom sviatku sa uctievať tie osoby, ktoré sa významne zúčastnili na udalosti sviatku predchádzajúceho dňa.

Bohoslužby sviatku Zvestovania sú plné slávnostných, oslavných a radostných hymnov. Veľakrát sa opakuje známy pozdrav anjela: **„Raduj sa!“** Hlavné dôvody pre túto veľkú svätú a nadpozemskú radosť sú tieto: vtelenie Božieho Syna, jedinečnosť Božieho materstva a súčasne stáleho panenstva Presvätej vždy Panny Márie, spása ľudstva, ktorá sa mohla uskutočniť len s Jej dobrovoľným súhlasom s Vtelením Božieho Syna. **Na radosti Zvestovania má účasť nebo, zem a celé stvorenie.** Archanjel Gabriel hovorí s Presväťou Bohorodičkou s tou najväčšou úctou a má pre ňu ako Božiu Matku len slová najvyššej pochvaly a obdivu. Pravoslávna cirkevná ikonografia Zvestovania je vlastne zobrazením tohto Blahoviščenija (teda v slovenčine „Dobrej zvesti“) pre celé ľudské pokolenie Zeme, ako o tom výstižne hovorí aj samotný názov tejto udalosti. Zároveň je znázornená veľká oslava nesmiernej radosti človečenstva, pretože sa konečne naplnil tak dlho očakávaný príchod Spasiteľa sveta. V hornej časti

ikony Zvestovania je vidieť nebeský polkruh, odkiaľ sila Svätého Ducha zostupuje v svetelných lúčoch na Bohorodičku, ako to zaznelo v slovách archanjela Gabriela (Lk 1, 35). Aj tu názorne vidíme (podobne ako v sviatku Bohojavenija) pôsobenie Boha ako Najsvätejšej Trojice v najhlbšom význame Jej tajomstva: rozhodnutie všemohúceho Otca oznamuje archanjel Gabriel, Syn Boží sa tu vteluje a Svätý Duch – Ten svojim zostúpením na Bohorodičku uskutočňuje toto zázračné Vtelenie Božieho Syna, aby mohol priniesť spásu hriešnemu ľudstvu. Archanjel Gabriel prichádza s Otcovým posolstvom Zvestovania k Prečistej Bohorodičke, ktorá tu vlastne predstavuje ako vybraná nová Eva celé ľudské pokolenie. Archanjel Gabriel sa zobrazuje v pohybe, so žezlom Božieho vyslanca, ktoré je znakom autority. Má slávnostný výraz, lebo ohlasuje Bohorodičke a celému ľudstvu hlboké tajomstvo (Lk 1, 30-33). Prečistá Panna nakláňa svoju hlavu na znak súhlasu s Božou vôľou, práve tento postoj úklonu so sklonenou hlavou vyjadruje prijatie, súhlas s Božím plánom spásy. Je to súčasne aj znak nevinného panenstva - hanblivého dievčensva a je to znak aj toho, že na prvom mieste pre ňu stojí vôľa Svätého Boha. Na tvári Bohorodičky sa zračí hlboké zamyslenie a prekvapenie, že Boh si pre veľkolepé dielo Vtelenia predvečného Slova vybral práve Ju, skromné nazaretské dievča. Archanjel Gabriel ako duchovná bytosť z nebeského príbytku Boha, zostúpil na Zem, aby ukázal, že Boh v pozemskej osobe Bohorodičky uznal Zem za hodnú zostúpenia svojho Syna a tak je vlastne Zem v osobe Bohorodičky povolaná k tomu, aby sa stala vlastne príbytkom neba. Preto aj táto scéna je umiestnená do posvätného priestoru. Starodávny chrám už stratil svoj význam, lebo **Mária – zatienená Duchom Svätým sa stáva novou Svätýňou Najvyššieho (Svjataja svjatyh)**. Podľa pravoslávnej ikonografickej tradície je vidieť záves, rozťahnutý medzi strechami budov, čím sa na ikone znázorňuje, že udalosť sa neodohrala vonku, ale v dome (v príbytku). V ľavej ruke drží Bohorodička vreteno, ktoré poukazuje na prácu skromného dievčaťa, a gesto pravej ruky s otvorenou dlaňou predstavuje pokorné prijatie Božej vôle. Mária drží vo svojich rukách červenú niť. Aj v tomto symbole sa skrýva veľmi hlboký teologický význam: Mária vlastne premieňa (zhmotňuje) do obrazu to, čo počula od archanjela a preto akoby tkala obraz (teda Telo) Božieho Slova. Niť, ktorou Prečistá tká telo Christa, je červená, pretože červená farba je farba božskosti. Bohorodička je však zobrazená v modrej farbe, čím sa poukazuje na to, že Mária je ľudským stvorením s ľudskou prirodzenosťou, avšak tmavobordový plášť s 3 hviezdami už ukazuje na Jej vyznačenie - Christos jej daroval zo svojej Božskosti, pretože Ho prijala a urobila tak v sebe miesto pre Boha. Stala sa tak „širšaja nebes“.

Ikona dnešného sviatku Zvestovania býva v pravoslávnych chrámoch zobrazená buď ako celok na jednej ikone, alebo ako diptych - dvojikona, na ktorej sú ústredné postavy- Archanjel Gabriel a Bohorodička zobrazené oddelene, v takejto podobe sa Zvestovanie zvyčajne zobrazuje na cárskych (kráľovských) dverách na ikonostasoch našich chrámov. Dnešný sviatok **Blahoviščenija je v podstate už sviatkom začiatku našej spásy**. V tropári, 4. hlas, na svätej Liturgii totiž Pravoslávna cirkev spieva: „**Dnes spaseníja nášeho hlavizna, i ježé ot víka tájinstva javléniže: Syn Bóžij, Syn Dívy**“

byvájete, i Harvijíl blahodáť blahovistvújete. Ťímže i mý s ním Bohoródiči vozópijím: Rádujsja Blahodátnaja, Hóspod's Tobóju'. („Dnes je začiatok našej spásy. Dnes sa uskutočňuje večné tajomstvo: Syn Boží sa stáva Synom Panny. Gabriel zvestuje Božiu blahodáť. Preto aj my spolu s ním volajme Bohorodičke: Raduj sa, Milostiplná, Pán s Tebou!”)

Aj pravoslávna teológia tajomstvo Božieho Vtelenia jasne opisuje v textoch večerne Blahoviščénija: „**Bóh idíže chóščet, pobíždájetsja jestestvá čin, hlahólet bezplótnyj, i jáže páče čelovíka sodívajutsja, mojím viruj ístinnym hlaholom, Vsesvjatája Preneporóčnaja. Oná že vozopí: Búdi Mní nýňi po hlahólu tvojemú, i róždu Bezplótnaho, plót ot Mené Zajímstvovavšaho, jáko da vozvedét čelovíka, jáko Jedín Sílen, v pévoje dostojáňije, srastvoréňijem.**“ („Kde chce zasiahnuť Boh, tam ustupuje prirodzenosť. On robí veci človeku nepochopiteľné, hovorí netelesný (teda anjel). Ver, že sú moje slová pravdivé, ó, Presväta a Neпоškvrnená Panna.“ Ona-(teda Mária) odpovedá: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova. Dám Tomu, ktorý si ho odo mňa zoberie, telo a porodím Beztelesného, aby ako Jedíný Všemohúci (teda Boh) znova povzniesol človeka a vrátil mu prvotnú dôstojnosť.“)

Dnešný sviatok sa slávi vždy 25. marca, neprekladá sa ani vtedy, ak by náhodou pripadol aj na Veľký Piatok či Paschu. Je to však jediný veľký sviatok, ktorý sa obyčajne slávi v období Veľkého pôstu. Ak sviatok pripadne na niektorý pôstny deň (od pondelka do piatku), slávi sa v tento deň večerňa s Liturgiou svätého Jána Zlatoústeho. Bohoslužobné texty sviatku Zvestovania vychádzajú najmä zo starozákonných biblických citátov - prorociev, ktoré podľa patristickej tradície ohlasujú Christa. V deň sviatku je výrazná úľava z pravoslávnej tvrdej veľkopôstnej disciplíny, môže sa totiž jesť ryba.

Zvestovanie Presvätej Bohorodičky

Blahoviščenije (Zvestovanie) – je to deň blahej zvesti o tom, že v celom ľudskom svete sa našla Panna, tak veľmi veriaca Bohu a tak hlboko nadaná v poslušnosti a dôvere, od ktorej sa môže narodiť Boží Syn. Vtelenie Božieho Syna je z jednej strany dielo Božej lásky a Božej sily, no súčasne je vtelenie Syna Božieho taktiež dielo ľudskej slobody. Svätý Gregor Palama hovorí, že Vtelenie by bolo tak bez slobodného ľudského súhlasu Božej Matky, ako aj bez tvoriacej vôle Boha nemožné. A tak **v deň Zvestovania zrieme v Bohorodičke Pannu, ktorá celým srdcom, celým umom, celou dušou, celou svojou silou dokázala zdôveriť sa Bohu až do konca.**

A tak blahá zvest' bola prijímaná naozaj s ohromnou bážňou: zjavenie anjela, samotný pozdrav: Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod Tvojej útroby, nemohli nevyvolať nielen prekvapenie, nielen vzrušenie, no i strach v duši Panny, ktorá nepoznala muža: „**Ako sa to stane?**“ (Lk 1, 34) ...

A tu je badať rozdiel medzi kolísajúcou, hoci hlbokou, vierou Zachariáša, otca Predchodcu, a vierou Bohorodičky. Zachariášovi bolo taktiež zjavené, že sa im narodí syn prirodzeným spôsobom, nehľadiac na ich pokročilý vek. A jeho odpoveď na túto Božiu zvest' bola: Ako sa to môže stať? Nie je možné, aby sa to stalo! Čím to môžeš dokázať? Aké uistenie ty mi môžeš dať?... Bohorodička kladie svoju otázku tak: Ako sa mi to môže stať – som panna?.. A na odpoveď anjela, že sa tak stane, ona odpovedá slovami plnej oddanosti do rúk Božích; jej slová: „**Som služobnica Hospodinova, staň sa mi podľa tvojho slova**“ (Lk 1, 38) ...

Slovo „**služobnica**“ v súčasnom našom jazyku hovorí o podriadenosti, no v slovan-skom jazyku sa služobníkom nazýval ten človek, ktorý svoj život, svoju vôľu oddal druhému. I ona určite oddala Bohu svoj život, svoju vôľu, svoj osud, prijímúc vierou – t.j. nepochopiteľnou dôverou – zvest' o tom, že ona bude Matkou vteleného Syna Božieho. O nej spravodlivá Alžbeta hovorí: „**Blahoslavená, ktorá uverila, lebo sa splní, čo jej oznámil Hospodin**“ (Lk 1,45) ...

V Bohorodičke nachádzame obdivuhodnú schopnosť dôverovať Bohu do konca; no táto schopnosť nie je vrodená, nie je prirodzená. Takúto vieru možno v sebe vypracovať duchovným cvičením v čistote srdca, lásky k Bohu. Duchovným cvičením, lebo otcovia hovoria: Prelej krv, prijmeš Ducha ... Jeden zo západných spisovateľov hovorí, že Vtelenie sa stalo možným, keď sa našla izraelská Panna, ktorá celou myslou, celým srdcom, celým svojím životom dokázala velebiť Božie Meno tak, že Ono sa stalo telom v nej.

Toto je blahá zvest', ktorú sme počuli v Evanjeliu: ľudský rod ako dar priniesol Bohu Pannu, ktorá bola schopná vo svojej kráľovskej ľudskej slobode stať sa Matkou Syna Božieho, ktorý slobodne sám seba vydal pre spasenie sveta. Amen.

Zdroj: http://www.metropolit-anthony.orc.ru/inname/in_33.htm

Metropolita Antonij (Surožskij)

Preložil z ruského jazyka: **prot. Mgr. Peter Bzik, PhD.**

Prepodobný Ján Lestvičník - Klimak

V 4. nedeľu Veľkého pôstu svätá Pravoslávna cirkev približuje nám osobu sv. Jána Lestvičníka (slovensky Klimak, z latinského prepisu gréckeho slova klímakos (κλιμακος) a značí (ten) „z rebríka“ (klímax – rebrík). Lestvica je staroslovanský rebrík, tvorený z kmeňa stromu so skrátеныmi bočnými vetvami, takže tvoria stupne okolo kmeňa - teda akýsi primitívny rebrík, aký používali starí Slovania. Vďaka krátkemu životopisu „Vita“ od mnícha Daniela z Raita vieme, že Ján Klimak sa narodil okolo roku 575. Žil teda v časoch, keď pre barbarské nájazdy padli hranice i všetky štruktúry Východorímskej ríše. Cirkev však konala všetky svoje činnosti najmä cez monastiere, v ktorých žili osobnosti ako Ján Lestvičník. Ján sa už ako 16 - ročný stal mníchom na Sinaji a učeníkom opáta Martyria. Asi 20 - ročný odišiel do jaskyne na úpätí Sinaja (8 kilometrov od súčasného Monastiera sv. Kataríny). Ako pustovník žil 40 rokov. Nešlo však o útek zo sveta a od ľudí, horlivo totiž na požiadanie robil duchovné vedenie a navštevoval monastiere pri Alexandrii. V šesťdesiatke ho vymenovali za predstaveného veľkého monastiera na Sinaji. Pred smrťou tým poveril svojho brata, mnícha v tomto monastieri, a vrátil sa k pustovníctvu. Zomrel po roku 650.

Jeho dielo Rebrík, známe aj ako Rebrík do raja, ktoré ho preslávilo, napísal na naliehanie predstaveného z iného monastiera pri Sinaji. Môžeme ho označiť za „ucelený traktát o duchovnom živote“, ktorý „opisuje cestu mnícha od zrieknutia sa sveta až po dokonalosť v láske“. Podľa knihy táto cesta má 30 na seba nadväzujúcich stupňov. Možno ich však zhrnúť do troch etáp. Ide v nich predovšetkým o **odtrhnutie sa od sveta a následný boj človeka s jeho vášňami**. Vášne sú vlastne pudy človeka, ktoré sú mu vrodené, aby sa zachoval ako jedinec i jeho ľudský rod (odovzdávanie a rozširovanie genetického materiálu) a sú spoločné všetkým žijúcim tvorom – Božím stvoreniam. Pre zaujímavosť sú to tieto základné pudy: pud zachovania rodu, pud zachovania jedinca, pud nasycovací, pud vylučovací, pud rozmnožovací. Bez ich dodržiavania by zahynul jedinec i jeho živočíšny druh. Ak však človek podľahne úplne týmto pudom, stávajú sa vášňami a človek sa stáva od nich závislým, podlieha im úplne a neustále, až je ich otrokom a nútia ho k páchaniu hriechov, ktoré sú s nimi spojené. Napríklad s pudom nasycovacím je spojené obžerstvo - teda človek nedokáže tomuto pudu odolávať, neovláda ho, ale, naopak, tento pud ovláda človeka a tak neustále sa prejedá, vyhľadáva pôžitok z jedenia, už tak neslúži tento pud na to, aby zaistil človeku príjem potravy na prežitie, ale sa stáva nutkavou potrebou. Táto vášň je spojená aj s pôžitkárstvom, teda vyhľadávaním rôznych delikatés, ktoré uspokojujú nut-

kavú potrebu po stále nových pôžitkoch z jedla. Podobné je to aj s ostatnými pudmi, z ktorých sa stávajú vášne, ktorým človek nedokáže odolať! **V prvej etape** boja s vášňami a ich následkami - hriechmi ide o odtrhnutie sa od sveta s cieľom vrátiť sa do stavu evanjeliového detstva. „Dobрым základom“ na to je podľa Klimaka **nevinnosť, pôst a čistota**. Dobrovoľné odlúčenie sa od drahých osôb a miest umožňuje vstúpiť do hlbšieho spoločenstva s Bohom a ústi do poslušnosti a pokory, lebo od bratov vždy zakúsime ponižovanie. Odtrhnutie od sveta nám zabezpečí, že sa nedostávame tak často a tak intenzívne do pokušení, ako v bežnom živote človeka v ľudskej spoločnosti. **Druhú**

etapu predstavuje vnútorný duchovný boj proti vášňam. Totiž človek môže upadnúť do pokušenia aj keď je sám v púšti, vnuká mu ho satan cez hriechne myšlienky, ktorým sa človek nevyhne ani v samote, proste prídu a napadnú ho. Ján opisuje, diagnostikuje a naznačuje liečbu každého z hlavných pokušení ako jednotlivé stupne rebríka a poukazuje pritom na príslušnú cnosť. **Napríklad opakom voči vášni obžerstva je striedmosť a zdržanlivosť a prostriedkom k tomu je pôst.**

Toto Lestvičnikovo dielo je bezpochyby najdôležitejším traktátom o duchovnej stratégii a taktike (teda pláne postupu boja s vášňami a to postupnými vedomými krokmi vôle človeka, ktorý ich chce ovládnuť), ktorý máme. Klimak nepovažuje vášne za zlé samy osebe, pretože sú vlastné prirodzenosti človeka (sú mu dané Stvoriteľom, aby prežil ako jedinec i ako druh), ale že ich takými robí len slobodné rozhodnutie človeka - **úplne sa im oddať a páchať hriech**. Ak sa očistia, spolu so silou askézy a milosti otvoria človeku cestu k Bohu, lebo „ak (vášne) dostali od Stvoriteľa poriadok a počiatok...(potom) hranice čnosti sú bez konca.“ **Záverečnú tretiu etapu** cesty predstavujú najvyššie štádiá duchovného života až po kresťanskú dokonalosť. Zakusujú ju pustovníci - samotári ako aj najhorlivejší mnísi v monastieroch (schimonasi), čo dospeli k vnútornému pokoji vyrovnaní sa so svetom a so sebou samým a úplnému podriadeniu sa Božej vôli. Tento stupeň sa dosahuje cez posledných sedem stupňov rebríka.

Z prvých troch stupňov – **jednoduchosť, pokora a rozlišovanie** – považuje Ján za najdôležitejšie rozlišovanie a zdôrazňuje potrebu podrobiť mu každé konanie, lebo všetko závisí od motivácie. Na tejto ceste najviac pomáha mníchovi začiatčovníkovi duchovné vedenie skúseného starca (mnícha, ktorý už prešiel stupňami napredovania, má skúsenosti v boji s pokušeniami, vie rozlišovať ľstivé myšlienky diabla, ktorými sa pokúša votrieť do našej mysle a odvrátiť mnícha z jeho cesty k dokonalosti a zvieť ho, hoci aj nevedomky, k myšlienkam pokušenia a následne k hriechu). Ján píše: „Ako smerovku a pravidlo musíme vo všetkom nasledovať Boha a potom svoje očistené svedomie“ (26/1, 5; 1013). Tak sa dosiahne pokoj duše, ktorý nás pripravuje na modlitbu. Ján rozlišuje dve úrovne modlitby. „Modlitba tela“ je vlastná tomu, kto si musí pomáhať telom – zopnutými rukami, bitím sa do prs, hlasnou modlitbou, aby k nám neprenikali myšlienky na iné veci, ako sú slová modlitby, do ktorých sa ponárame... Boh cez ňu postupne prebudí duchovnú vnímavosť a napokon nás uschopní aj na spontánnu modlitbu – „modlitbu srdca a duše“, ktorú Ján nazýva „Isusovou“, lebo je založená na vzývaní Isusovho mena (Hospodi Isuse Christe, Syne Božij, pomiluj mňa hrišneho!) a to nepretržitom a prostom, takmer nevedomom, tak ako je dýchanie – vnútorná modlitba sa stáva neustálou nevyhnutnou súčasťou života pustovníka, tak ako je dýchanie človeka nevyhnutnou potrebou prežitia. **Najvyšší tridsiaty stupeň rebríka tvorí trojica čností – viera, nádej a láska.** Ján vyzdvihuje najmä intenzívnu skúsenosť s ľudskou láskou (éros), ktorá je správne zameraná – podľa neho táto umožňuje duši väčší pokrok ako tvrdý boj proti vášňam. Hľadá na ňu v úzkom spojení s nádejou, lebo iba nádej nás robí schopnými žiť lásku – hlavne lásku k Bohu, od ktorého neočakávame úspech počas nášho pozemského života, ale zjavenie Jeho samého na konci nášho bytia. Hoci Ján Lestvičník- Klimak žil pred 1 400 rokmi, má čo povedať aj nám, lebo mníšsky život v duchu jeho Rebríka predstavuje návod pre život kresťana. Keďže na jeho vrchol postavil počiatkové kresťanské čnosti (vieru, nádej a lásku) – **počiatok je tak vlastne aj koncom, východisko aj cieľom.**

Nech nás Ján Lestvičník inšpiruje na ceste v snahe po našej osobnej duchovnej dokonalosti!

-SHB-

Svet a život vo svete

Nadobudni presvedčenie, že nič neznamená ani bohatstvo, ani zdravie, ani sláva, lebo sú ľudia, ktorí by mohli zbohatnúť, no nič nenadobúdajú, vysilujú telo a žijú nie v sláve, ale v opovrnutí a pokore. (Sv. Ján Zlatoušty)

Tento svet je podobný lodi, ktorá je ozdobená veľkoleposťou, na ktorú dávať sa je pekné, ale plávať na nej je nebezpečné. Veľká búrka vyčíňa na mori života. Zhodíme zo seba všetko, čo patrí márnemu svetu, budeme vzývať modlitbou k Bohu, aby sme sa nepotopili v zúrивých vlnách tejto búrky. Ak sa človek neobnaží od svetských pripútaností zvonku a od vášní, ktorými je zaťažená jeho duša vnútri, nemôže sa zachrániť pred záhubou v búrlivom mori. (Abba Izaiáš)

AKO SA HRIEŠNICA STALA SVÄTOU (K tematike 5. nedele Veľkého pôstu)

Život prepodobnej Márie Egypťskej, ktorej je posvätený piaty týždeň Veľkého pôstu, bol vždy jedným z najobľúbenejších čítaní medzi kresťanmi. Ľudia v ňom nachádzali históriu života svojej vlastnej duše, ktorá blúdiac s duchom tohto sveta pre dočasné hriešne potešenie, zabudla na Boha a večnosť. Toto pokračovalo, až kým sa Boh nedotkol ich srdca svojou milosťou.

Taký bol aj život Márie Egypťskej. Myslím si, že ona nebola takou cynickou smilnicou, ktorá utratila hanbu a svedomie, a obchodovala so svojím telom kvôli osobnému zisku. Mária bola jednou z tých ľudí, ktorí kvôli hlúposti a satanskému zvädzaniu nasmerovali silu svojej duše a tela nesprávnym smerom. Avšak, keď Boh pred ňou otvoril cestu do neba, tak všetka plamenná sila jej lásky vzlietla ku kráľovskému Ženíchovi a premenila ju na veľkú sväticu.

Bývalá smilnica nemala ani Evanjelium, ani duchovného otca, ani základné teologické vedomosti. Vo svojej duši nemala nič okrem jednej veci - obrovskej sily lásky. To stačilo na to, aby zostala na púšti sama so sebou a Bohom, a milosťou Svätého Ducha pochopila všetko, čo bolo potrebné pre spasenie. **Aby človek mohol milovať Boha, musí sa naučiť milovať tak, ako dokáže milovať Boh.**

Srdce, plné vášní, ktoré sa ich nechce vzdať, nemôže žiť v prítomnosti všetko odpúšťajúceho svetla lásky. Duša milujúca temnotu začína nenávidieť svetlo, nenávidieť samotné odpustenie, lásku, všetko to, čo odkrýva jeho vlastnú temnotu.

Obetavá láska je vo svete nahrádzaná spotrebiteľskou láskou. Je strašné, keď človek s takouto psychológiou spotrebiteľa požaduje od Boha lásku len z toho dôvodu, že si myslí, že za to zaplatil - dal almužnu, veľa sa modlil, pospil, urobil to, či tamto ... Zdá sa mu, že si kúpil lístok, že má všetko zaplatené, tak **prečo Boh mlčí?** Prečo neznejú trúby z neba, neprichádzajú zjavenia z duchovného sveta, nežnosť, dar čistej modlitby, kajúcne slzy? Faktom je, že Boh sa sám nepredáva. Môže sa darovať iba tým, ktorí od Neho nič neočakávajú. Dáva jednoducho, bez akéhokoľvek kalkulovania.

Boh skutočne často dlho mlčí a niekedy sa zdá, že nás vôbec nepočuje. Stáva sa, zvlášť pri prvých krokoch k viere, že cítime Boha veľmi blízko pri nás. Dokonca odpovedá na drobné naše prosby, ktoré sa zdá nestoja ani za pozornosť. Ale potom tento pocit niekde zmizne. A najťažšie dni pre dušu sú tie dni, keď potrebujete Boha viac ako čokoľvek iné, keď na Neho v zúfalstve kričíte, voláte Ho, klopete a On mlčí ...

Toto sú najstrašnejšie obdobia v ľudskom živote. V týchto dňoch sa skúša naša vernosť a dôvera v Boha - vtedy, keď sa zdá, že Boh nás opustil a zabuchol za sebou dvere. V skutočnosti On neodišiel, jednoducho zostal stáť pred dverami.

V skutku je to potrebné nám samým. Všetci svätí prešli takýmito etapami. Tak bolo tiež s Máriou Egyptskou. Toto je „noc svätých“, čas, keď oni viseli na kríži a prežili to, čo sa vydralo z hrude samého Spasiteľa: „**Bože Môj, Bože Môj, prečo si ma opustil ...**“

Čítajúc život Márie Egyptskej, vidíme výsledok toho, k čomu prišla ku koncu života, ale nevieme presne cestu, ktorá ju viedla k takémuto výsledku. Pre nás môže byť ťažké prežiť aj malé utrpenie, a život prepodobnej Márie v púšti bol každodenným ukrižovaním. Výška kontemplácie, ktorú dosiahla, mohla byť získaná iba vo veľmi tvrdých životných podmienkach. Získala bezstarostnú slobodu ducha, pretože odmietla všetko pozemské, všetko, čo stojí na nepevnej pôde času. Držiac sa iba Christa, nemajúc žiadny iný zmysel a cieľ života, sa hriešnica - smilnica Mária stala svätou prepodobnou Máriou Egyptskou.

Prepodobná Mária Egyptská nič nové nevynašla. Len vrátila svoju dušu, ktorá do toho času prebývala v otroctve myšlienok a falošných predstáv, do stavu duchovnej slobody. Nech sme kdekoľvek, náš duch je vždy s nami, pretože i on je koreňom nášho života.

Svätí otcovia nás učia, že jedine tým, že sa odvrátíme od všetkých vonkajších a vnútorných pripútaností a vrátime sa k tomuto koreňu života, nájdeme samotného Christa, ktorý je jediným zdrojom nášho bytia. Cieľom

ľudského života je vstúpiť do tejto jednoty s Bohom. Ale aby sme to dosiahli, musíme poraziť naše nezrelé myslenie, pripútané k pozemským veciam a vášňam.

Kresťan sa musí naučiť zaháňať zlé myšlienky a dobrých sa držať.

Niekedy vidíme, že aj dobré myšlienky nás môžu viesť k zlu. Pretože taká je povaha našej mysle - rozporuplná a nestabilná, na ktorú sa nikdy nemôžete spoľahnúť. Jediným pilierom nášho života je Hospodin Isus Christos. Ale preto, aby sme preťali všetky myšlienky a urobili Spasiteľa základom celého svojho života, potrebujeme krátku, ale neustálu modlitbu, ktorá nahradí všetky mentálne hnutia našej mysle a rozumu.

„Hospodi Isuse Christe, zmiluj sa nado mnou“ – to je to, čo podľa slov svätých otcov očisťuje naše srdce, chráni myseľ pred rozptýlením, ukazuje našej duši správny smer.

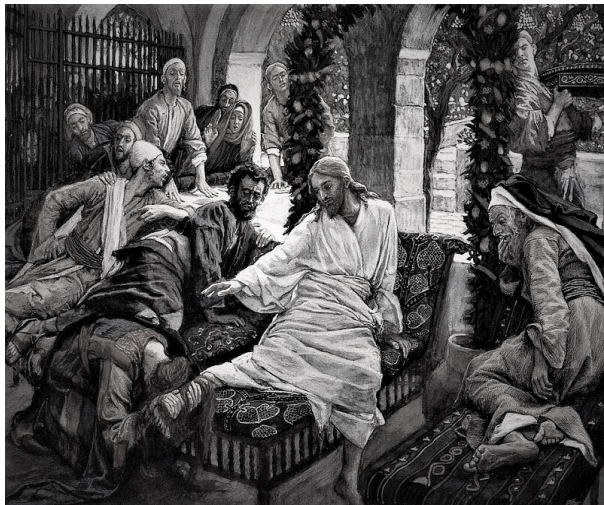
Nech aj svätá prepodobná pustovníčka Mária Egypťská je nám príkladom viery a vytrvalosti a pomôže nám na ceste k svätosti!

Jerej Dušan Tomko

Slovo na 5. nedeľu Veľkého pôstu

Druhé Evanjelium na 5. nedeľu Veľkého pôstu (Lk 7, 36-50) približuje nám udalosť, keď farizej Šimon pozval Christa na obed alebo večeru. Chcel sa asi dozvedieť niečo viac o Isusovi, aby vedel, ako Ho má hodnotiť. Na jednej strane zapôsobil na neho Christovo etické učenie, takže nevedel či Isus nie je prorok, na druhej strane ho mylilo, že sa stýka s hriešnymi ľuďmi. V priebehu hostiny vošla do Šimonovho domu (nepozvaná!) žena, o ktorej bolo všeobecne známe, že je to smilnica. Pre hostiteľa Šimona to bola veľmi trápna situácia. Najradšej by ju bol okamžite poslal preč, ale vzhľadom na Isusa to neurobil, čakal čo bude. Bol prekvapený, keď žena pristúpila k Christovi a preukázala mu vďačnosť a oddanosť spôsobom, akým sluha umýva nohy vzácnemu hosťovi. Šimon s hrôzou videl, že Isus to všetko prijíma bez protestov a dovoľuje, aby sa ho dotýkala. On, farizej Šimon, by to za žiadnych okolností nestrpel a od takej ženy neprijal! V tej chvíli už mal vo svojom vnútri hotovú odpoveď na otázku, či Isus Christos môže byť prorok. Odpoveď bola negatívna: **„Keby tento bol prorok, vedel by, kto a aká je to žena, čo sa Ho dotýka; lebo je hriešnica.“** Táto žena bola kedysi veľká hriešnica a všetci to o nej vedeli. Ale medzitým sa v jej živote najskôr niečo stalo: asi sa stretla s Isusom a On ju priviedol na cestu záchrany. Totiž presný preklad slov, ktoré v našom texte znejú: **„Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy“** znie v starogréckom jazyku „koiné“, ktorým je Evanjelium napísané, takto: „Jej mnohé hriechy **už boli odpustené a sú odpustené**“ (pretrvávajúci súminulý čas).

Toto stretnutie v Šimonovom dome teda najskôr nebolo jej prvé stretnutie s Isusom. Tá pozornosť, ktorú preukázala Isusovi, bola prejavom jej nekonečnej vďačnosti a oddanosti za to, čo Isus už predtým pre ňu urobil. Jej správanie pochopí každý, koho Isus Christos už vytrhol zo stvrdnutého bahna hriechu a priviedol ho do čistého ovzdušia nového života. Nechápanému Šimonovi Isus chce pomôcť, aby pochopil, že tie prejavy úcty a vďačnosti zo strany ženy majú svoje dobré opodstatnenie. Preto mu rozpráva príbeh o dvoch dlžníkoch, z ktorých vďačnejší je ten, komu sa viac odpustilo. Tí dvaja dlžníci sú v tomto prípade aj Šimon, aj hriešna žena. Šimon síce prejavil určitú pozornosť Isusovi už tým, že Ho pozval na hostinu, ale nič viac. Naproti tomu prejavy úcty zo strany ženy siahali ďaleko za hranice bežného. Ona je tá veľká hriešnica, ktorá mala veľké množstvo hriechov, vín a je tou veľkou dlžníčkou! Uvedomuje si veľkosť svojej viny, ktorá jej bola odpustená. Je nekonečne šťastná, že môže žiť a čerpať z tohto odpustenia a je vďačná Tomu, kto jej toto odpustenie daroval a priviedol ju na cestu záchranu.

Keď sa dozvedela, že Isus je v Šimonovom dome, vzala vzácnu masť a bežala, aby sa mohla s ním stretnúť. Nebála sa, že v dome farizeja bude nevítaným hosťom! Celá je naplnená túžbou stretnúť sa s Isusom a dať Mu najavo, aká Mu je vďačná. Keď Isus vysvetľuje Šimonovi podobenstvo o dvoch dlžníkoch, chce povedať, že tej veľkej, spontánnej úcte zo strany ženy už niečo pred-

chádzalo - veľké odpustenie, ktoré dostala od Isusa. Podobenstvo končí Christos slovami priamo žene: „**Odpúšťajú sa ti hriechy.**“ Pôvodný grécky text znie: „**Boli ti a sú ti odpustené hriechy.**“ Je to vidno z jej veľkých prejavov vďačnosti a úcty. Kto je ten veriteľ, ktorý odpustil? Je len jedna možná odpoveď - tým veriteľom je sám Isus Christos. Ako to, že On je oprávnený odpúšťať jej dlh - jej hriechy? Samotný Isus Christos tu dáva verejne najavo o sebe a o svojom poslaní, že On je reprezentantom Boha Otca tu na Zemi, že je Božím Synom, ktorý je oprávnený odpúšťať hriechy! Prítomní hostia - farizeji to tak aj chápu a s pohoršením namietajú, že odpúšťanie hriechov prislúcha výlučne Bohu: „Vtedy tí, čo spolu stolovali, začali si hovoriť: Kto je

tento, že aj hriechy odpúšťa?“ Pri inej podobnej príležitosti, keď Isus odpustil hriechy ochrnutému človeku, to prítomní farizeji a zákonníci vyjadrili ešte jasnejšie, keď na Isusovo odpustenie reagovali slovami: „**Čo tento hovorí? Rúha sa! Ktože môže odpúšťať hriechy, ak len nie jeden Boh?**“ Isus im odpovedal jasne a priamo: „**Syn človeka má moc odpúšťať hriechy na Zemi.**“ Odpustenie, ktoré On udeľuje, je právoplatné a úplné! . Potvrďuje to Isus slovami žene: „**Viera tvoja ťa zachránila. Chod' v pokoji!**“ Ona s vierou prijala Isusovo odpustenie a tá ju zachránila pred trestom a zavrnutím. Už nemusí žiť v strachu, môže žiť v pokoji. Nemusí sa vrátiť do odporného bahna svojich hriechov, môže žiť celkom novým spôsobom. Veď v tom hriešnom živote, i keď poskytoval nízke, primitívne rozkoše, skutočnú radosť nenašla. V novom živote odpustením Isusa nachádza pokoj srdca.

Ale je to odpustenie skutočným obratom? To je dôležitá otázka pri všetkých podobných životných zvratoch k lepšiemu. Lebo ten starý spôsob života, s ktorým sa človek rozlúčil – či už ide o smilstvo a cudzoložstvo, či o alkoholizmus, alebo o návyk na drogy, alebo o hráčsku vášeň, ostáva príťažlivý a láka človeka do starých hriechov. Christos pred takými pádmi varuje, keď hovorí, že

po nich posledné veci takého človeka sú horšie ako prvé. Odpustením sa hriešnik má stať novým človekom so všetkými dôsledkami v každodennom živote a správaní. Je nejaká pomoc, aby to nové pôsobilo v človeku natrvalo? V prvých troch veršoch ôsmej kapitoly nachádzame tieto slová: „**Potom chodil (Isus) po ich mestách a dedinách, kázal a zvestoval radostnú zvesť o Kráľovstve Božom a Dvanásti s Ním. A aj niektoré ženy, ktoré uzdravil od zlých duchov a z chorôb: Mária, zvaná Magdaléna, z ktorej vyšlo sedem démonov, Johana, manželka Chúzu, Herodesovho úradníka, Zuzana a mnohé iné, posluhovali im z toho, čo mali.**“ Spomínajú sa tu ženy, ktoré Christos uzdravil od zlých duchov a chorôb a osobitne Mária Magdaléna! Možno že práve ona bola tá žena, ktorá prišla za Isusom do Šimonovho domu. Ženy, ktoré sa dostali z moci zlých duchov a hriechov do nového života, cítia potrebu blízkosti Christa, **aby vytrvali** v novom živote!

Toto je tá odpoveď na otázku, čo môže zachránený človek robiť, aby neupadol do svojich starých hriechov. Odpoveď znie: **Prežívaj neustálu blízkosť Isusa Christa**, ktorý je tu s nami po všetky dni až do konca sve-

ta. Len Ho treba neustále prosiť o odpustenie a silu k novému životu. Aby bol v pokušeníach pri nás a pomáhal nám. Odpustenie, ktoré prijmeme od Christa, nesmieme brať na ľahkú váhu, ale **sa usilovať žiť svoj život novým spôsobom**. Treba si pravidelne každodenne spytovať svedomie: čím som sa v ten - ktorý deň previnil voči Bohu a blížnym, úprimne to oľutovať a prosiť Boha o odpustenie! **A veľmi, veľmi často pristupovať k sv. Tajine pokánia!** A rovnako ako tá žena byť Mu nekonečne vďačný za odpustenie a dar nového života a svoju lásku k Nemu prejavovať skutkami lásky, pochopenia, pomoci a milosrdenstva voči našim bratom a sestrám.

-SHB-

Lazárova sobota - Vzkriesenie spravodlivého Lazára

Zázraky, ktoré vykonal náš Spasiteľ Isus Christos počas svojho pozemského pôsobenia, neboli hlavným cieľom Jeho príchodu na Zem. Neprišiel, aby uzdravoval telesné choroby či kriesil ľudí späť k pozemskému životu, no prišiel, aby spasil človeka, zachránil ho a daroval človeku život večný. Samozrejme, Jeho zázraky, či už v očiach očitých svedkov, či v očiach apoštolov a evanjelistov, boli mocným dôkazom Jeho božského pôvodu, Jeho Božej moci. **Christos ich konal kvôli milosrdenstvu a láske k človeku, pre posilnenie či zasatie viery či k odpusteniu hriechov.** Napriek tomu, v Evanjeliu nie sú Christove zázraky centrom evanjeliovkej blahozvesti, no je to Jeho spasiteľná činnosť smerujúca k spásu človeka cez Jeho dobrovoľnú smrť na kríži a Jeho Vzkriesenie.

Vo všeobecnosti môžeme Christove zázraky rozdeliť na niekoľko typov. Prvým typom sú zázraky spojené s prírodou, ako chodenie po mori, utíšenie vetra a búrky na mori, zázračný rybolov, premena vody na víno, rozmnoženie chlebov a rýb či prekliatie figovníka. Druhým typom sú zázraky spojené s démonmi a ich vyhnáním z človeka. Tretím typom sú zázraky spojené s uzdravením telesnej choroby, ako uzdravenie stotníkovho sluhu, Petrovej testinej, malomocných, nevládných, slepých, chromých, hluchých, nemých, námesačných, muža so suchou rukou, zhrbenej ženy, muža s vodnatieľkou, ženy s krvotokom a mnohé ďalšie (tu netreba opomenúť i duchovný rozmer uzdravovania – odpustenie hriechov). Štvrtým typom sú zázraky spojené so vzkriesením človeka: vzkriesenie dcéry Jaira, vzkriesenie syna Nainskej vdovy a vzkriesenie Lazára. Piatym typom zázrakov sú zázraky spojené so samotným Christom a Jeho spasiteľnou službou: Preobrazenie na hore Tábor, Zostúpenie do podsvetia, Vzkriesenie a Vznesenie sa na nebo.

Zázraky uzdravovaní, ktoré vykonal Isus Christos, boli svedectvom Jeho moci nad chorobami aj hriechom človeka. Vyhnania démonov boli svedectvom Jeho moci nad svetom netelesných bytostí. Zázračné rozmnoženie chlebov, rýb, utíšenie búrky zasvedčili o Jeho moci nad prírodou a jej živlami. Preobrazenie zas poukázalo na Jeho

Božstvo a slávu. No a sú tu aj zázraky, ktoré poukazujú na Jeho moc nad životom a smrťou – tri vzkriesenia ľudí, ktoré však majú nerozdeliteľný súvis s najväčšou a najslávnejšou evanjeliovou udalosťou – Vzkriesením Isusa Christa.

O vzkriesení Lazára a udalostiach s tým spojených hovorí len evanjelista Ján Bohoslov (Jn 11, 1–45). Zázrak vzkriesenia Lazára má v evanjeliovej blahozvesti veľký význam a spomedzi Christových zázrakov, ktoré sa týkali človeka, zaujíma centrálné miesto. V prvom rade je to akoby finálny zázrak, ktorým Christos končí svoje didakticko-misijné pôsobenie a ktorým už pripravuje seba a svojich učeníkov k posledným udalostiam Jeho pozemskej púte – dobrovolnej smrti na kríži a Vzkrieseniu. A taktiež je to zázrak, ktorý mal veľký význam pre mnohých Jeho učeníkov a židovský národ vo všeobecnosti, pretože tu nemohlo byť ani reči či pochybností o pravosti zázraku vzkriesenia už štyri dni mŕtveho, mnohým veľmi známeho, Lazára z Betánie. Samozrejme, kulmináciou celého spasiteľného diela Christa bude až Jeho vlastné Vzkriesenie, no navrátenie k životu Lazára s ním veľmi úzko súvisí, čoho dôkazom je aj starobylá bohoslužobná prax Pravoslávnej cirkvi, ktorá počnúc sviatkom vzkriesenia Lazára začínala obdobie tzv. Kvetnej triády. A taktiež aj tropar sviatku už predznamenáva Christovo svetlé Vzkriesenie: **Všeobecné vzkriesenie pred Tvojím utrpením potvrdzujúc, pozdvihol si z mŕtvych Lazára, Christe Bože. Týmto aj my ako deti nosiace znamenia víťazstva, Tebe, víťazovi nad smrťou, spievame: Hosana na výsostiach, blahoslavený prichádzajúci v mene Hospodinovom.**

V spomínanom Evanjeliu podľa Jána je udalosť vzkriesenia Lazára presne uprostred Evanjelia, deliac ho tak na dve časti. Prvých desať kapitol hovorí o Christovom takmer tri a pol ročnom pôsobení uprostred vyvoleného národa, jedenásta kapitola je celá o vzkriesení Lazára a nasledujúcich desať kapitol sa už plne venuje posledným dňom pozemského života Spasiteľa. Tento historický príbeh je jeden z najpodrobnejšie

opísaných Christových zázrakov. Obsahuje mnoho materiálu pre novozákonnú christológiu, keďže sa v ňom detailne opisuje Christos aj ako Boh a aj ako človek. Črty Jeho ľudskej prirodzenosti sú tu popísané dôkladne a Jeho Božská moc je tu opísaná veľmi jasne.

Udalosť vzkriesenia Lazára je úzko spätá s udalosťou Vzkriesenia Christa. V prvej udalosti leží Lazár v hrobe štyri dni, v druhej leží Isus v hrobe tri dni; v prvej udalosti vychádza vzkriesený Lazár videný všetkými prítomnými obvitý pohrebnými povíjadlami a s látkou na hlave, v druhej udalosti vychádza Isus nikým nevidený bez povíjadiel a plátna, ktoré ostali v hrobe; v prvej i druhej udalosti sú zainteresovaní farizeji, veľkňazi aj národ; v prvej aj druhej udalosti majú významné miesto ženy – Lazárove sestry a ženy Myronosice. Avšak **Lazár bol vzkriesený k životu na Zemi, aby opäť časom zomrel, Christovo vzkriesenie však predznamenal vystúpenie ľudskej prirodzenosti na nebo pre život večný.**

Vzkriesenie Lazára Isusom Christom pred Jeho dobrovoľným utrpením, smrťou na kríži a Vzkriesením sa udialo preto, aby **Spasiteľ potvrdil nerozlučné zjednotenie v sebe božskej a ľudskej prirodzenosti**, aby potvrdil skutočnosť svojho vlastného Vzkriesenia a aby potvrdil aj budúce všeobecné vzkriesenie všetkých ľudí. Taktiež preto, aby povzbudil učeníkov, ktorí, hoci často počuli od Christa slová o Jeho dobrovoľnom obetovaní sa, predsa len v ňom kvôli ľudskej slabosti videli skôr prejav bezmocnosti než spasiteľnú ikonómiu. No kríž a smrť nie sú dôsledkom Spasiteľovej slabosti či bezmocnosti, sú prejavom Jeho lásky k človeku. Vzkriesením Lazára dáva svojim učeníkom poznať, že On je pánom nad životom a smrťou, ktorá Ho nijakým spôsobom nedokáže objať ani poraziť.

V udalosti vzkriesenia Lazára sa o Christovi odkryli tri pravdy: 1. je pravým Bohom, Božím Synom a prisľúbeným Mesiášom; 2. je zároveň skutočným človekom a 3. je poslaný Bohom Otcom a plní Jeho vôľu. A preto aj my máme byť: 1. pravým autentickým človekom stvoreným na Boží obraz a podobu; 2. po Božej blahodati Božími synmi a 3. byť tými, ktorí plnia vôľu trojjediného Boha.

Protodiakon Ján Husár

Krotkosť

Na všetkých verných sme povinní pozeráť ako na jedného a myslieť, že v každom z nich prebýva Christos a takúto láskyplnú mať k nemu náklonnosť, aby sme boli pripravení položiť za neho svoj život. A vôbec nemáme hovoriť alebo si myslieť, že ktokoľvek je zlý, ale všetkých vidieť ako dobrých, ako je povedané. Hoci niekoho uvidíš ovládaného vášňami, nie brata, ale vášne nenávidí, ktoré ním ovládajú. A keď uvidíš takého, nad ktorým despoticky vládnu žiadostivosti a nedobré zvyky, maj k nemu ešte väčší súcit, aby si ináč aj sám nebol pokúšaný podobne jemu ako nestálemu a nachádzajúcemu sa pod vplyvom nestálej veci. **(Sv. Simeon Nový Teológ)**

Krotkosť – predchodca pokory podobne ako ranné zore Slnku, matka lásky, základ rozvážnosti. **(Sv. abba Dorotej a Ján Lestvičník)**

RÝCHLO ZABUDNUTÁ RADOSŤ...

(K tematike Kvetnej nedele)

Piatok večer - pred Lazárovou sobotou, na štyridsiaty deň pôstu, si večerňou spomíname na veľké udalosti, ktoré predchádzali veľkému pozemskému utrpeniu nášho Spasiteľa a Hospodina Isusa Christa. Veľký pôst a Strastný týždeň sú od seba oddelené dvoma radostnými dňami. V sobotu si pripomíname vzkriesenie Lazára. Po vrátení zraku slepovi, ktorý sa narodil slepý, podľa cirkevnej tradície bez očných buliev, je toto druhý zázrak, ktorý potvrdzuje, že Isus Christos je skutočný Boh, v Svätej Trojici Stvoriteľ sveta. Celý národ sa teší a oslabuje Boha za veľké veci, ktoré Boh ukázal biednemu okupovanému národu, ktorý túžobne očakával vyslobodenie, záchranu. Preto na druhý deň, v „Nedilíu Vají“ (v preklade Palmová nedeľa, Kvetná nedeľa), si pripomíname Hospodinov vchod do Jeruzalema. **Boží ľud víta Isusa Christa s palmovými vetvami**, teda spôsobom, ako sa vítajú králi.

No tá radosť trvala len krátko...

Rýchlo zabudli na všetky dobré skutky, na všetky Jeho poučenia, ktoré dokázali počúvať s láskou celé dni... Zabudli na kráľovské privítanie, a miesto poklony, úcty a pokory, na plné hrdlo kričali: Ukrižovať Ho!

My, sledujúc tieto udalosti, veľakrát rozmyšľame vo svojom vnútri: **Ako mohli byť ľudia takí nevďační.** Ako si mohli priať smrť pre Toho, ktorý priniesol život. Ako mohli žiadať utrpenie pre Toho, ktorý posadnutých vyliečil z ich utrpenia. Ako mohli žiadať bolesť pre Toho, ktorý chorých vyliečil z ich bolestí.

Ó, ako ľahko je pozeráť na nich, a krútiť hlavami nad ich skutkami. Ako ľahko je sa biť v prsia, že keby sme my boli na ich mieste, keby sme my boli na mieste jeruzalemského ľudu, my by sme nášho Hospodina nezradili.

Ale myslíme to naozaj úprimne?

Ako dlho v nás vydrží radosť z Božej prítomnosti? Keď odchádzame z chrámu, po svätej tajine spovede a prijímania Svätých darov, Tela a Krvi nášho Spasiteľa Isusa Christa, naše vnútro je akoby mesto Jeruzalem, kde práve vstúpil náš Spasiteľ. Ako dlho si zachováme „čisté srdce“? Koľko času ubehne, kým svojimi hriechmi znova nepribijeme na kríž nášho Spasiteľa?

Mnohí ľudia nechcú chodiť do chrámu, lebo vidia veriacich, ktorí boli v nedeľu v Božom chráme, že už v pondelok sa správajú horšie ako neveriaci. Lahko je krútiť hlavou nad Židmi, ktorí nechali Christa ukrižovať, a pritom my sami ho pribíjame ma kríž každý deň svojimi hriechmi.

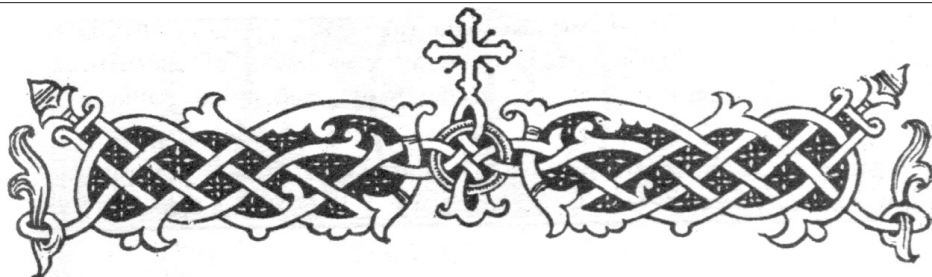
Lahko je krútiť hlavami nad Židmi, ako mohli Christa ukrižovať, a my Ho pribíjame na kríž svojimi hriechmi každý deň. Veľakrát nevydržíme ani od nedele do štvrtka, ale hneď prvý deň týždňa okamžite svojimi hriechmi križujeme Christa. Obyvatelia Jeruzalema sa radovali z Christovej prítomnosti do piatku, my sa Christovej prítomnosti mnohokrát tešíme len jeden deň, len v deň sv. Prijímania. Niekedy dokonca len prideme domov z chrámu a už cez rôzne pokušenia príde hnev a zlosť do nášho srdca. Ani do večera nevydržal náš Jeruzalem – naše srdce, mať radosť z Christovej prítomnosti v sebe...

Drahí bratia a sestry, sviatok Kvetnej nedele alebo pre niektorých Palmovej nedele, nech nám pripomína, že aj naša duša sa raduje Božej blahodati, keď náš Spasiteľ **Isus Christos prichádza do nášho vnútra skrze svätú tajinu Eucharistie.** V našom srdci je prítomný skutočný Boh. Nebudme teda ako Jeruzalemcia, na piaty deň po radosnom privítaní vydávajúci Christa na smrť, ale snažme sa, nielen päť dní, ale čím dlhšie mať Christa vo svojom vnútri.

Nech nás milosrdný Hospodín blahoslaví, aby radosť z Christa v našom srdci bola čím silnejšia, aby sme dokázali odolávať hriechu a pokušeniu. Nech sme lepší kresťania, lepší ľudia, lepší rodičia, lepšie deti... Nech pevne kráčame smerom k Božiemu Kráľovstvu.

Jerej Marek Kundis

STRASTNÝ (VELKÝ) TÝŽDEŇ

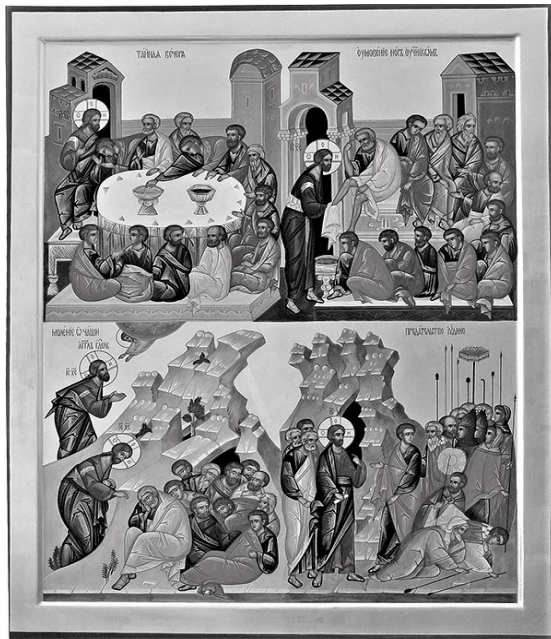
Posledným obdobím prípravy na dôstojné oslávenie najväčšieho kresťanského sviatku – Christovho Vzkriesenia – je tzv. Strastná sedmica (Strastný týždeň), ktorá je vrcholom veľkopôstneho obdobia. Každý deň týždňa – od pondelka do soboty – je venovaný spomienke na niektorú z evanjeliových udalostí úzko spätých s utrpením nášho Spasiteľa Isusa Christa. A keďže išlo o najvýznamnejšie udalosti, každý deň je pomenovaný „velkým“. Námetom sú, samozrejme, bohoslužobné texty tohto Veľkého týždňa.

Veľký pondelok: V tento deň si pripomínáme pamiatku spravodlivého starozákonného patriarchu Jozefa, ktorý je predobrazom Christových utrpení, pretože ho vlastní bratia za 30 strieborných vydali do otroctva na smrť tak, ako Christa vydali na smrť jeho vlastní (židovský národ), medzi ktorými bol aj jeden Jeho blízky učeník (z 12-tich). No tak ako aj Jozef unikol smrti a stal sa slávnym a pre vyvolený národ záchrancom pred hladom, tak sa aj Christos preslávil svojím zmŕtvychvstaním a stal sa Záchrancom a Spasiteľom všetkých, ktorí v Neho uveria. V tento deň si pripomíname aj príbeh o vyschnutom figovníku, ktorý Isus prekliat, pretože nevydával žiadne ovocie. Človek bez viery tiež nikdy nevydá vhodný plod. Veľký pondelok je tiež počiatkom Christovej cesty k dobrovoľnému utrpeniu.

Veľký utorok: V tento deň si pripomíname podobenstvo o desiatich pannách, z ktorých päť bolo múdrych a ostatné, ktoré sa nepripravili na príchod Ženicha a premeškali možnosť vstúpiť do spoločenstva s Christom, Evanjelium pomenováva nerozumnými. Preto máme byť neustále pripravení ako spravodlivý Jozef, neustále prinášať plody pokánia a dobročinnosti, aby sme v deň príchodu Spasiteľa boli podobní múdrym pannám. Naším olejom bude cnostný život podľa evanjeliových rád, ktorý sme si zakúpili láskou k Bohu prejavenu nezištnou a činnou láskou ku každému človeku.

Veľká streda: V tento deň si pripomíname večeru Christa v dome malomocného Šimona, kde prišla aj žena hriešnica, ktorá pomazala myrom hlavu a slzami nohy Spasiteľa. Bol to skutok nádherného pokánia, ktorý Christos nesmierne vyzdvihol. K takému pokániu nás On neustále vyzýva. Keďže Christa po Jeho smrti nestihli pomazať podľa obyčaje, môžeme toto pomazanie chápať ako predobraz Christových utrpení a dobrovoľnej smrti na kríži. Pripomíname si aj zradu Judáša Iškariotského, ktorý dohodol cenu Neoceniteľného – 30 strieborných za vydanie Christa veľkňazom a nenávisťným židovským vodcom.

Veľký štvrtok: Otcovia Cirkvi nám v bohoslužobných textoch kážu pripomenúť si v tento deň štyri udalosti: 1. Christovo umývanie nôh všetkým 12. apoštolom; 2. Tajomnú večeru; 3. ustanovenie Eucharistie a 4. modlitbu Christa v Getsemane s Jeho zajatím (Judášov bozk). Christos svojím príkladom umývania nôh apoštolom poukázal na to, aby sme aj my vždy a ochotne poslúžili svojmu bližnému. Na Tajomnej večeri ustanovil Eucharistiu, t.j. vykonal skutočnú Paschu – nekrvavú (o deň neskôr Židia začali obetovať krvavé obety – židovskú Paschu) a vyzval nás, aby sme to aj my konali na Jeho pamiatku, pretože kto je a pije Jeho Telo a Krv, ten má večný život. Nie je to posledná večera, ani tajná, ako si mnohí zle vykladajú, je tajomná, pretože sa na nej udialo neopísateľné a nevysvetliteľné tajomstvo Eucharistie. Modlitba v Getsemanskej záhrade nás má poučiť, čo je skutočná modlitba a že my často,

podobne ako apoštoli, pod vplyvom telesných slabostí, nevládzeme bdieť na modlitbe, t.j. síce nespíme, no ani nie sme myslou sústredení.

Veľký piatok: Pripomíname si odsúdenie Isusa na smrť na kríži Pontským Pilátom, Jeho potupné ukrižovanie, muky na kríži, smrť na kríži, snatie z kríža Jozefom z Arimatfeje a Nikodémom, nočným Christovým učeníkom, a polozenie do nového hrobu, ktorý nechali Židia zapečatiť a strážiť rímskymi vojakmi. Tento deň je vrcholom smútku, ktorý je však radosotvorný, pretože predznamenáva Christovo svetlé Vzkriesenie. Tento deň by mal každý pravoslávny kresťan prežiť v objatí duchovnej atmosféry, ticha, modlitieb a absolútneho pôstu, t.j. bez prijímania potravy a vody. V tento deň sa nekoná ani sv. Liturgia.

Veľká sobota: V tento deň si pripomíname zostúpenie Isusa do adu (pekla, podsvetia), kde tak ako na Zemi predchádzalo Mu kázanie sv. Jána Krstiteľa a Predchodcu. Pobyt Christa v hrobe predzobrazil už prorok Jonáš svojím trojdňovým pobytom v útrobach veľryby, z ktorej vôľou Boha vyšiel živý a neporušený. Christos prišiel prelomiť bránu pekla a vyviest' z neho všetkých spravodlivých Starého Zákona, ktorí Ho vierou očakávali. Celý svet je vyzvaný, aby celý deň mlčal, pretože pred dvermi sa už nachádza nepostihnuteľný zázrak našej spásy – Christovo Vzkriesenie. A skoro ráno...

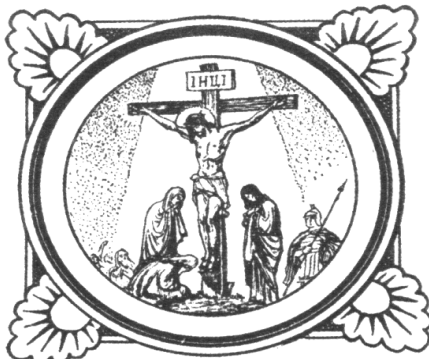
Protodiakon Ján Husár

Krotkosť

My sme povinní odpúšťať iným nie iba slovami, ale z čistého srdca, aby sme neobrátili proti sebe meč pomstyctivosti. Lebo ten, čo ťa urazil, nespôsobuje tebe toľko zla, koľko ty sám sebe spôsobuješ, prechovávajúc v sebe hnev a vystavujúc seba za to odsúdeniu od Boha. **„Modlite sa za tých, je povedané, ktorí vás prenasledujú, aby ste boli synmi svojho Otca, ktorý je v nebesiach“** (Mt 5, 44-45). Vidíš, aký veľký úžitok získavame z urážok, ktoré nám spôsobujú iní? Ničím sa tak nepotešuje Boh ako tým, keď neodplácame zlom za zlo. No čo ja hovorím: keď neodplácame zlom za zlo? Ved' nám je prikázané odplácať opačným – dobrodeniami, modlitbami. **(Sv. Ján Zlatoústý)**

ΙΧΧϞ

HIKÀ

SLOVO NA VEĽKÝ PIATOK – PRED SVÄTOU PLAŠČANICOU

V deň Veľkého Piatku spomíname na Christovo utrpenie a pochovanie Jeho Tela do hrobu. Spolu s Ním prežívame Jeho muky, pribíjanie na kríž a polozenie do hrobu.

Mnoho bolo vo svete významných ľudí, ktorí niečo pre tento svet urobili. Svet zažil všelijaké talenty, vojnových hrdinov, vládcov, mysliteľov, filozofov i rečníkov. No tak ako sa míňal čas, všetko pomaly mizlo, ako sneh keď sa topí. To, čo dnes nemalo konkurenciu, na ďalší deň už bolo bežným, veľké sa stávalo malým, dôležité druhoradým, nezameniteľné nepotrebným. Všetko šlo do zabudnutia, iba jeden Človek – Bohočlovek, Christos Spasiteľ je už veky tým istým, nemeniteľným a neporazeným.

Spomíname na to, ako v detstve privádzal do úžasu starejších židovského národa, keď vysvetľoval Sväté Písmo. Spomeňme si, ako mnohých udivoval svojou pokorou a Božskou mocou, keď vracal zdravie chorým, malomocným, slepým vracal zrak, kriesil mŕtvych. V Ňom je svetlo pre tento svet, v Ňom je sláva Božstva, v Ňom je vznešenosť nebies. On bol, je a bude nezapadajúcim Slnkom na všetky veky a všetky pokolenia. Každý, kto hľadá Jeho pravdu, nachádza v Ňom spasenie a útechu. A pre tých, ktorí Ho zavrhnú a opovrhujú Ním, vždy bude predmetom ich vnútorného nepokoja.

Svojou Božskou pravdou Christos svietil a bude svietiť svetu, zachraňujúc ľudské duše. Christos uskutočnil dielo spasenia. Uskutočňuje ho i teraz, keď volá k sebe všetkých, ktorí sa namáhajú a trápia, lebo u Neho získajú pokoj pre svoje duše.

Nielen žiaľom, keď spoločíme s trpiacim Christom, ale i hlbokou radosťou sa naplnia naše srdce v dnešný deň. Na Kríži nájdeme naše presvedčenie a vieru v nášho Spasiteľa, a v hrobe našu pevnú nádej.

Modlíme sa v tento deň spolu s Cirkvou pred Hrobom Spasiteľa za ochranu Božej Cirkvi a dobré časy, za seba samých i za svojich blízkych, za živých i zosnulých. Oddajme seba samých i celý svoj život, i svojich blízkych Christovi, ktorý kvôli milosrdenstvu k nám oddal svoj život ako krvavú obeť na kríži. V tejto

oddanosti Božej vôle nájdeme bodrosť a útechu v našich životných skúškach, podobne ako starozákonný Jób, spravodlivý človek, ktorý po skúškach od diabla stratil všetko, čo mal, a napriek tomu vyslovil slová: „**Hospodin dal, Hospodin i vzal, nech bude požehnané Božie meno**“ (Jób 1, 20-21).

Príďte k tomu Hrobu všetci smútiaci a trpiaci, i nespravodlivo odsúdení, ktorí potrebujete Božiu milosť a pomoc, zložte u nôh utrápeného a umučeného Božieho Syna všetci svoje pochybnosti a strach, žiaľ aj zármutok, naučte sa u Neho krotkosti a srdečnej pokore.

Každý rok, keď nás Hospodin urobí dôstojnými pokloniť sa Jeho strastiam, Hrobu i slávnemu a svetlému Vzkrieseniu, sa dotýkame Jeho lásky, ktorá prináša spásu a obetovanie sa. A ak sme skutoční kresťania, nech nás to každým rokom viac a viac približuje k Christovi. Podme cestou, ktorá vedie k Nemu. Je trnistá a kráčanie po nej je nesením svojho kríža, no aj ňou prešiel Christos, ktorý niesol svoj kríž zložený z našich hriechov, a od tých čias nie sme na tejto ceste sami. Sám bol pokúšaný, a je vždy pripravený i nám, ktorí sme pokúšaní, pomôcť. Pravda, cesta kríža vedie na Golgotu, na ktorej bol Christos ukrižovaný, na ktorej On zvolal k Otcovi Nebeskému: „**Bože Môj, Bože Môj, prečo si ma opustil?**“ (Mt 27, 46). Predsa však toto všetko nemá v nás vyvolať pocit strachu, ak chceme nasledovať Christa, lebo na Golgote rozumný lotor počul slová: „**Skutočne ti hovorím, ešte dnes budeš so Mnou v raji**“ (Lk 23, 43).

Navždy zostane Christos príkladom najväčšej lásky, tým, ktorý hlása čistotu a pravdu, ktorý hovorí o všeobecnom vzkriesení mŕtvych a večnom živote. Ani **Hrob nemohol udržať Christa, ktorý zišiel do pekla a oslobodil z neho všetkých, ktorí očakávali Jeho príchod, a otvoril dvere raja, On zjavil svetu Vzkriesenie.**

Prot. Mgr. Marián Koval'

SVÄTÝ SPIRIDON, VEĽKÝ DIVOTVORCA TRIMIFUNTSKÝ (VIII) **Zázraky**

V dobe významného cirkevného muža Nikifora Teotokisa sa udial tento zázrak: Počas procesie s ostatkami sv. Spiridona priviedli do chrámu jednu ženu posadnutú démonom. Škrípala zubami, zúrila a bila sa. Hoci mala zviazané ruky a nohy, dvaja - traja muži mali problém udržať ju. Jej tvár bola strašná. Vydávala zvuky podobné domácim či divým zvieratám.

Počas procesie silou položili túto chorú ženu na zem a trikrát nad ňou prešli s ostatkami sv. Spiridona. Bolo to, akoby sv. Spiridonovi pripomínali jeho zápas pri obhajovaní trojedinosti Boha na 1. všeobecnom sneme.

Vtedy sa stalo niečo obdivuhodné. Žena sa prestala biť, utíšila sa a jej tvár nabrala výraz pokoja. Démon bol zničený. Odišiel z jej vnútra. Šťastná žena so slzami v očiach vstala, kľakla si k nohám sv. Spiridona a ďakovala mu za vyslobodenie z pút diabla.

V r. 1796 sa na Kerkyre udial iný veľkolepý zázrak. Istý nemecký vojak, veterán, sa prišiel pokloniť ostatkom sv. Spiridona a poprosiť ho, aby mu uzdravil jeho ochrnuté nohy. Jeho modlitba bola veľmi vrúcna a viera veľká. Každé slovo v jeho prosbe bolo plamienkom viery. A zázrak sa uskutočnil. Jeho ochrnuté údy dostali život a silu! Veriaci, ktorí videli túto jasnú silu Christa, kľakli na kolena a začali spievať žalmy. Na ostrove nastal rozruch. Zvony v chrámoch oznamovali slávu a blahodať sv. Spiridona. Dozvedel sa o tom aj vládár ostrova Andreas Donas. Vypytoval sa lekárov v nemocniciach na zdravotný stav nemeckého vojaka a dozvedel sa, že len zázrak ho mohol uzdraviť. Aj on prišiel do chrámu sv. Spiridona s množstvom veriacich. Všetci spoločne celú noc ďakovali a slúžili bohoslužby v chráme svätého Spiridona.

Vďaka pomoci divotvorcu sv. Spiridona bola Kerkyra v r. 1855 zachránená pred strašnou choleroou. Cholera v tom čase trýznila celú Európu. Prvé prípady choroby sa objavili aj na ostrove Kerkyra. Strach a hrôza ovládli všetkých jeho obyvateľov. Všetci sa pripravovali na stretnutie so smrťou pred dverami svojich domov. Hrozba smrti bola veľká.

Ludia však po prvých prípadoch choroby nezaložili ruky, ale utekali do chrámu sv. Spiridona a prosili ho, aby zachránil ostrov pred choleroou. Nedbali na rady lekárov, ktorí odporúčali vyhýbať sa zhromaždeniam a spoločným stretnutiam, aby sa predišlo šíreniu choroby. Všetci utekali na procesiu s ostatkami sv. Spiridona, a skutočne, táto choroba, ktorá zachvátila iné miesta, nič závažne nespôsobila na Kerkyre.

Mesiac po procesii, 12. decembra, sa choroba úplne vytratila. Svätý Spiridon sa stal ochranou pre obyvateľov Kerkyry, ktorí s vierou prosili jeho sprostredkovanie pred Bohom.

Jeromonach Grigorios Valmis v brožúre, ktorú vydal v r. 1856, opisuje nasledujúci zázrak sv. Spiridona. Istá žena zo Zagori menom Vasila, dcéra istého Konstantína Simosa, a manželka istého Jána Andreasa, v júni r. 1853 spolu s ďalšími ženami, prišla k jednej hore. Hľadali drevo, ktoré veľmi dobre horí. Vyžadoval to nejaký ich zvyk. Keď sa vrátila domov, bola veľmi unavená a hladná. Najprv si umyla nohy v studenej vode,

ale stalo sa jej čosi strašné. Jedna noha a jedna ruka jej ochrnuli. Pochytila ju zúfalosť. Lekári, ktorí ju videli, jej nedávali veľkú nádej.

Plynuli dni v čiernom smútku a neustálej melanchólii. Jednej noci videla vo sne nejakého kňaza, ktorý sa k nej priblížil a povedal: „Napiš, tak ako zamýšľaš, list svojmu bratovi na Kerkyru, ale príď sama!“

Ona sa ho vo sne opýtala: „Kto si ty, otče?“ „Ja som ten, od ktorého si toľkokrát prosila pomoc“, - odpovedal svätý.

Ochrnutá žena vyrozprávala o sne svojim rodičom a rozhodla sa sama ísť na Kerkyru, aby prosila o pomoc sv. Spiridona. Jej príbuzní ju naložili v koši na mulicu a odviekli k prístavu v Igumenitsi, odkiaľ sa preplavila na Kerkyru loďou. Tí, ktorí ju videli na ostrove, sa zľakli. Jej končatiny boli strašne znetvorené.

Chorú ženu potom previezli do chrámu sv. Spiridona a položili ju v blízkosti jeho svätých ostatkov. Tam sa začala modliť so slzami bolesti a pokánia. Pri ostatkoch sv. Spiridona strávila celú noc. Jej modlitba pokračovala aj ďalšiu noc. Na úsvite sa udial veľkolepý zázrak. Suchá ruka a suchá noha prišli k sebe a svaly dostali pružnosť. Celé telo pocítila zdravé a mocné. S plačom radosti si klakla pred ostatky sv. Spiridona a ďakovala Bohu za to, že ju vypočul prostredníctvom sv. Spiridona a uzdravil ju. Divo tvorca svätý Spiridon daroval šťastie tejto trpiacej a trápanej duši.

Existujú aj ďalšie zázraky, ktoré vykonal svätý Spiridon. Sú nespočetné. Neprejde sviatok alebo procesia, aby nevykonal aspoň jeden zázrak. Prečo dostal toľkú blahodať od Boha, prečo bol tak povýšený a oslávený? Pretože bol pokorný a jednoduchý. Ako pastier sa narodil a ako pastier zostal, hoci sa stal biskupom. A nakoniec starý zomrel na poli, keď s roľníkmi zbieral úrodu. Bol požehnaný životom a Boh na neho vzhliadol, pretože bol pokorný, krotký a tichý srdcom.

Z internetových zdrojov pripravil: **o. Nikodím (Dušan Tomko)**

Výklad Symbolu viery (3.-4. článok)

3. Ktorý pre nás ľudí a pre našu spásu zostúpil z nebies...

Prarodičia, vidiac sa bohmi (Pozri: 1Mjž 3, 5), sa tým postavili proti Bohu, ktorý ich stvoril. Tento hriech je začiatkom a prameňom všetkých vášní. Spôsobil odtrhnutie sa od Darcu života Boha, čo človeka učinilo smrteľným a už neschopným vyslobodiť sa z toho padlého stavu. Preto bolo potrebné zostúpenie Božieho Syna na Zem.

...a vtelil sa zo Svätého Ducha a Panny Márie a stal sa človekom.

Pán Isus Christos sa pôsobením Svätého Ducha narodil z Prečistej Panny Márie. Takým spôsobom Boží Syn prijal ľudskú prirodzenosť, aby človeka uzdravil a zachránil pred hriechom a smrťou. Na 4. Všeobecnom sneme (r. 451) bolo prijaté, že Božská a ľudská prirodzenosť boli v Christovi zjednotené nezliatne (nevytvoril niečo tretie, poloboha-poločloveka), nezmeniteľne (bez zmeny Božskej a ľudskej prirodzenosti), nerozdeliteľne (neoddelene v jednote Bohočloveka), nerozlučne (navěky). Preto je Pán Isus Christos aj pravým Bohom, aj pravým človekom – Bohočlovekom. V tomto spočíva Jeho bezprecedentná unikátnosť.

4. Za Pontského Piláta bol za nás ukrižovaný, trpel a bol pochovaný.

Zmienka o Pilátovi, známom rímskom vládcovi (prokurátorovi) Judska, poukazuje na konkrétne historické obdobie týchto udalostí v Christovom živote.

O Isusovi Christovi hovorí mnoho prameňov. Predovšetkým sú to texty zapísané do jednej knihy Nového Zákona, ktoré tvoria celok 27 kníh ôsmich autorov, priamych svedkov nimi opísaných udalostí.

O Christovi sa zmieňujú aj mnohé nekresťanské pramene, ktoré je možné rozdeliť na nepriame a priame. Medzi prvé patria svedectvá historickej náuky, ktoré potvrdzujú informácie z Evanjelií o udalostiach tej doby. Je to napríklad sčítanie ľudu pri imperátorovi Augustovi a vládcovi Sýrie Kviríniovi, objavenie sa "betlehemskej hviezdy", historickosť Herodesa Antipu, Piláta, Herodesa Veľkého, vyvraždenie ním detí a podobne.

Priame svedectvá obsahujú písomné správy o Christovi a jednotlivých úsekoch Jeho života od známych starovekých autorov: sýrskeho filozofa Mara bar Serapiona, známeho hebrejského historika Jozefa Flávia, rímskych historikov: Plínia Mladšieho, Suetonia, Tacita a iných.

Zmieňuje sa o ňom množstvo "nemých" svedkov staroveku: kresťanské katakomby, chrámy a ich ruiny, zobrazenia, ikony, mince a podobne.

A. I. Osipov

*Preložil z ruského jazyka: **prot. pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.***

Zaznávaný „chandro-mandro“, alebo slávny archimandrita Vitalij (Maximenko) (II)

Nadanému študentovi cestu k mníštvu osvetľovali nielen duchovné vzory, akými boli vladyka Antonij, archimandrita Mitrofan a im podobní, no i duchovná svätootcovská literatúra, ktorá sa s ním natrvalo zrástla, a vydávaniu ktorej venoval takmer celý svoj život. Najväčší vplyv však na ňom zanechali dve knihy: „Listy Teofana Zatzornika k svetským ľuďom o duchovnom živote“ a „Neviditeľný boj“ z pera athoského podvižníka Nikodýma Svätohorca. Ako sám hovoril, „čo sa dialo pri čítaní týchto kníh v laboratóriu mojej duše, som si ja sám nevšimol, no moji najbližší spolubývajúci sa posmievali a presviedčali ma: no uvidíš, Maximenko, ty budeš mníchom“. Nasledoval veľkopóstrny pobyt v Kizičeskom monastieri vzdialenom 10 vierst od Kazane, no najmä rozhovory pričaji s už spomínaným vladykom Antonijom. Ten vedel veľmi ľahko rozoznať „monašeskú krízu“ a duchovne viesť tých, ktorí ju v pozitívnom slova zmysle zakúsili. Kedže sa uňho v čase podstrihu objavili počiatky tuberkulózy, dali mu mníšske meno Vitalij - označujúce životaschopnosť a vitalitu.

Po skončení Kazanskej duchovnej akadémie sa tento mních zapísaný do bratstva Donského monastiera v Moskve stal vyučujúcim v Alexandrovskom misionárskom seminári. Avšak v roku 1903 sa začína ďalšia veľmi významná etapa Vitalijovho života. Vladyka Antonij, ktorý sa stal celoživotným duchovníkom jeromonacha Vitalija, bol premiestnený na Volynskú eparchiu. Kedže v nej sa nachádzala staroslávna Počajevská lavra, nový eparchiálny archijerej, ktorý veľmi dobre poznal kvality mladého jeromonacha, ho povoláva na službu Bohu a národu do tejto svätyne. Udeľuje mu titul archimandritu a poveruje ho zodpovednou a neľahkou úlohou - pracovať pri vydávaní a rozširovaní duchovnej literatúry pre pravoslávny veriaci ľud. Bol to práve Vitalij Maximenko, ktorému sa podarilo obnoviť tlačiarenskú prácu, začatú ešte prepodobným Jóvom Počajevským. Jeho práca a jej plody boli ohromujúce. Po príchode do Lavry archimandrita Vitalij zorganizoval typografické bratstvo s poriadkom spoločného života. Zavedenie tohto „obščežitejného ustavu“ bolo veľkým prínosom, nakoľko samotná Lavra ešte žila v tzv. idioritmii, čo znamenalo, že každý mních žil svojím osobitným životom - skrátka staral sa sám o seba. Bol to rozdiel oproti tradičnému svätootcovskému nazeraniu na život v monastieri, ktorý bol pre všetkých spoločný. Bratia v ňom žili ako jednotná duchovná rodina, spoločnými bohoslužbami začínajúc a spoločným stolovaním končiac. Jeho typografické spoločenstvo malo preto obrovský vplyv na celý chod monastiera. Z 360 obyvateľov Lavry patrilo 120-150 práve pod toto „obščežitejne bratstvo“.

Za krátky čas (1903-1915) priviedol archimandrita tlačiareň do rozkvetu. Je až obdivuhodné, koľko periodík a v akom množstve dokázali bratia vydávať. Veď iba známy „Počajevský lístok“ vychádzajúci dvakrát do mesiaca, mal 5000 stálych predplatiteľov, nehovoriac už o jeho každomesačných prílohách, mesačníku „Russkij inok“, novinách „Volynskaja zemlja“, „Školník“ a mnohých ďalších aktivitách.

Nemenej významným bol bohoslužobný život Počajevskej lavry. Tu vладыka Antonij a archimandrita Vitalij organizovali znamenité sviatky, na ktoré prichádzali tisícky ľudí. Už len pri čítaní ich opisu sa v človeku prebúdzajú náboženské nadšenie, svätá bázeň, radosť i pokora zároveň. Zachovali sa dokonca i osobné spomienky archimandritu Vitalija na tieto udalosti, ale aj opisy z pera iných očívidcov. Samozrejme, Vitalij tu hral nezastupiteľnú úlohu. Jeho veľkú lásku k Pravoslávii i obyčajnému ľudu tu bolo cítiť na každom kroku. Ľuďom sa venoval nielen pri spovediach a bohoslužbách, ale i pri nespočetných kázňach, rozhovoroch, pohosteniach... Slávnostné bohoslužby s archiepiskopom Antonijom v čele a besedy i kázne ľahko prístupné jednoduchým veriacim priťahovali čoraz väčšie masy miestneho ľudu.

Počajevského archimandritu, ktorého začali volať „druhý Jov“, vладыka Antonij požeňal ešte na jedno veľké dielo. Keďže sa medzi ľuďmi začali šíriť revolučné myšlienky, o Vitalij sa začal angažovať aj v tzv. politike. Ním duchovne vedený tzv. „Volynskij sojuz ruského naroda“ stál so svojimi kresťanskými ideálmi ako mohutná opozícia a hrádza bezbrehým boľševickým vzburám, revolučným myšlienkam i nekresťanským a proticárskym smerovaniam. Nebol to však iba akýsi ideový spolok, práve naopak – organizácia, ktorá reálne riešila potreby roľníkov, obyčajných ľudí aj tých, ktorí boli v núdzi. Významné miesto tu mala nielen Počajevská národná banka, ale aj osobná angažovanosť archimandritu, ktorý napr. v roku 1907 nakúpil v Čeljabinsku 75 vagónov chleba pre hladujúcu Volyň, a tým zamedzil rýchlemu vzostupu cien za obilie. Tiež zakladal spotrebiteľské družstvá, nakupoval pozemky v Zabajkálí a Priamurí, založil v Počajeve právnickú poradňu, spolok triezvosti a mnoho ďalšieho, čo robil pre svoj milovaný ľud. Jeho úspechy boli obrovské, tak ako aj láska ľudí k nemu, no zároveň sa množili aj nepriatelia jeho činnosti. Tým z vlastných radov musel vладыka Antonij adresovať apológiu svojho obľúbenca, v ktorej obhajuje aj inú ako duchovenuskú službu o. Vitalija príkladmi zo Svätého Písma: „A veď uprostred slúžiacich pri stolovaní, dokonca na ich čele bol sv. apoštol Štefan. Nehádzte do o. Vitalija kameňmi odsúdenia. Veď on sa dal ukrižovať kvôli národu.“

„Biblickým“ bolo aj zakončenie počajevskej etapy Vitalijovho života. Po slávnych „kresťanských chodoch“, zbieraní a pochovávaní kozáckych kostí a mnohých ďalších aktivitách bol väznený a odsúdený poľskými úradmi na trest smrti. Pripravoval sa na neho ako za starých prvokresťanských čias – slúžením Liturgie vo väzenskej cele, v ktorej svätý prestol nahrádzala archimandritova hrud'. Z väzenia ho zachránili „zástupníctvom“ srbského patriarchu Dimitrija a vладыkov Antonija a Varnavy, ktorí ho povolali na službu Ruskej cirkvi v zahraničí. A práve odtiaľ (zo srbského monastiera Grgetek, kde bola umiestnená malá ruská cirkevná tlačiareň) prichádza archimandrita Vitalij na Slovensko do dedinky Ladomirová. Známe a neraz publikované sú začiatky jeho misie – prvé bohoslužby na sviatok „Blahoviščenija Presvjatoj Bohorodicy“ pod holým nebom, odmietnutie holenia sa a nosenia „pánskej reverendy“, jeho potýčky so žandármi, takmer

tulácky život a nocovanie od domu do domu, ktorý sa viac podobal životu nájomného dedinského pastiera ako životu archimandritu slávnej Počajevskej lavry. No výsledky tejto osobnej golgoty boli požehnané. Založenie Ladomirovského monastiera, ktorý bol takmer svetoznámy; nemenej slávnej Typografie, ktorej knihy boli distribuované do mnohých krajín sveta nielen v „starom kraji“, ale i za „veľkú mláku“ a mnohé iné blahosladené plody, ktoré žneme doposiaľ. Sám môžem dosvedčiť, aké bolo moje prekvapenie, keď som počas svojho študentského pobytu vo vtedajšej Juhoslávii otvoril bohoslužobnú knihu v jednom maličkom odľahlom monastieri a prečítal pre mňa nádherné slová „...vo Vladimírovoj na Karpátoch, v respubliki Slovenstij, napečatásja kniha sija...“, alebo v

závere vydania Liturgie sv. apoštola Jakuba uvidel text „Slovanskij liturgický text som prevzal z ruského vydania: Vladimírová 1938“. Tento skromný mních, ktorý si vedel pokoriť ľudí nie duchom moci, ale iba svojím osobným príkladom, stal pri zložitom, ale nádhernom návrate nášho ľudu do lona sv. Pravoslávia. Svojím dielom na dlhé roky ovplyvnil činnosť, smerovanie aj výzor našej miestnej Cirkvi. Bol ideovým tvorcom duchovného učilišťa, akéhosi predchodcu Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, organizátorov tak charitatívnej činnosti, ako aj národného uvedomenia v našom Karpatskom kraji. A v neposlednom rade človek, ktorý miloval to, čomu slúžil a tých, pre ktorých to konal. Možno nie je až takým známym faktom skutočnosť, že bol šesťkrát vybraný na episkopskú službu, ktorú kvôli službe medzi jednoduchým ľudom vždy odmietal. Zlomila ho až výstraha jeho drahého duchovného otca – avvu Antonija, že ak ju neprijme, prestane byť jeho duchovníkom. A tak 22. apríla 1934 sa v Belehrade uskutočňuje chirotonia (=archierejská vysviacka) archimandritu Vitalija za episkopa Severoamerického a Kanadského.

No služba v Amerike je osobitnou kapitolou v živote Vitalija Maximenka. Je však potrebné zdôrazniť, že nikdy nezabudol na Počajev, Volyň, drahú Ladomirovú, alebo ako ju volali ruskí emigranti - Vladimirovu. Sám vo svojich spomienkach písal: „Vladimirová – to sú najkrajšie spomienky z mojej minulosti.“ Čo je však ešte dôležitejšie, na „vrchole svojej cirkevnej kariéry“ nezabudol ani na spôsob, ktorým odovzdane a nezištne slúžil svojmu bratstvu. Zachovali sa spomienky Vitalijových „amerických“ súčasníkov, že aj ako archiepiskop neprestával nosiť nabalené kufre, tašky a batohy, aby z Jordanvillského monastiera prinášal ovocie a zeleninu tým, ktorí slúžili pri eparchiálnom dome v New Yorku. Jednoducho povedané – jeden z najznámejších a najslávnejších episkopov ruského zahraničia ostal tým istým putujúcim a slúžiacim „chandrom-mandrom“, akého poznali ľudia v slávnom Počajeve, i v takmer neznámom Karpatskom kraji. A možno práve v tom bola jeho veľkosť a najväčšia sila.

Prot. Peter Savčak

NIE VŠETKO JE OSOŽNÉ (Výklad sv. Jána Zlatoušeho)

„Všetko je dovolené, no nie všetko osoží. Všetko je dovolené, no nie všetko vyučuje. Nikto nech nehľadá svoje, ale každý to, čo osoží inému“ (1Kor 10, 23-24).

„Všetko je dovolené, no nie všetko osoží. Všetko je dovolené, no nie všetko vyučuje. Nikto nech nehľadá svoje, ale každý to, čo osoží inému“. Vidíte jeho veľkú múdrosť? Hocikto z nich by si mohol povedať: som dokonalý, mám nad sebou kontrolu, jem všetko, čo mi núkajú bez toho, aby som si uškodil. Ale Pavol hovorí: dajme tomu, že si dokonalý a máš nad sebou kontrolu, no nepozerať na toto, ale na to, či tvoje správanie nezapríčiňuje nejakú ujmu alebo nejaký neporiadok. Jedno aj druhé vyjadril slovami: **„Nie všetko osoží“**, **„nie všetko vyučuje“**, pričom prvé hovorí o sebe a druhé o bratoch. Vyjadrenie „neosoží“ ukazuje na záhubu jeho samotného, a **„nevyučuje“** – na pokušenie brata. Preto dodáva: **„Nikto nech nehľadá svoje“**. Poukazuje na to v celom liste rovnako, ako aj v liste k Rimanom, keď hovorí: **„Lebo ani Christos nelahodil sebe“** (Rim 15, 3), a: **„tak, ako aj ja lahodím všetkým vo všetkom, a nehľadám, čo mne osoží“** (1Kor 10, 33). Preto to tu viac nerozvádza. Už skôr obširne dokazoval a dokázal, že nikdy nehľadal to, čo by osožilo jemu. Pre Židov bol ako Žid, pre nezákonných ako nezákonný. Jednoducho nevyužíval svoju slobodu a moc, ale hľadal osoh pre iných, všetkým slúžil. Preto sa o tom viac nerozpisuje, a tými málo slovami všetkým pripomína, čo už bolo povedané skôr.

Zdroj: Толкования Священного Писания. Толкования на 1 Кор. 10:23 (optina.ru)

Preložil z ruského jazyka: **prot. pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.**

Do večnosti odišiel významný srbský vladyka a teológ Atanasije (Jevtič)

4. marca 2021 odišiel k Hospodinovi významný srbský teológ, patrológ, historik a liturgista vladyka Atanasije (Jevtič), duchovný syn prep. Justína Popoviča, ktorý v 30. rokoch 20. storočia pomáhal organizovať Pravoslávne cirkevné obce vo vtedajšej Podkarpatskej Rusi teda aj na Slovensku.

Meno episkopa Atanasija je oddávna známe nielen srbskej cirkevnej a širokej verejnosti, ale aj celému kresťanskému, zvlášť pravoslávnenému svetu.

Narodil sa pravoslávny rodičom Milanovi a Savke Jevtičovcom, roľníkom v dedine Brdarica v šabačsko-valjevskom regióne (západné Srbsko) na druhý deň Roždestva Isusa Christa, 8. januára 1938. Základnú školu ukončil v Dragi-nji, osemročné gymnázium v roku 1953 v Debrci. Na štúdium teológie nastúpil do

monastiera Rakovica a strednú bohosloveckú školu ukončil v Belehrade v roku 1958. V tom istom roku začal študovať na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Belehrade, ale krátko nato bol povolaný na dvojročnú základnú vojenskú službu do Podgorice (Čierna Hora) a Kosova. Po návrate z armády prijal s požehnaním šabačsko-valjevského episkopa Jovana mníšstvo, a to rukou jeho duchovného otca archimandritu Justína (Popoviča) v monastieri Pustyňa pri Valjeve v predvečer Uvedenia do chrámu Presvätej Bohorodičky, 3. decembra 1960. Po ukončení štúdia na fakulte v Belehrade, počas ktorého bol na Bohojavenije 1961 vysvätený za jerodiakona a na Uspenije Presv. Bohorodičky 1963 za jeromonacha odchádza vo februári 1964 na postdiplomové štúdiá do Grécka. Najprv nastúpil na Teologickú akadémiu na Chalki pri Carihrade (Turecko), kde zostal kvôli politickým problémom len do júna toho istého roka. Leto strávil na Svätej Hore Athos a od jesene pokračoval na Teologickej fakulte v Aténach, kde pod vedením profesora dogmatiky a akademika dr. Joanisa Karmirisa pripravil v gréckom jazyku doktorskú prácu na tému: „Ekleziológia apoštola Pavla podľa svätého Jána Zlatoústeho“. Po jej obhajobe 2. júna 1967 s výborným prospechom zostal v Aténach ešte jeden rok a pokračoval v bohosloveckej práci zvlášť s ohľadom na štúdium svätých Otcov Cirkvi.

Na jeseň roku 1968 prešiel s požehnaním svojho episkopa aj duchovného otca do Paríža, kde na Inštitúte svätého Sergeja pokračuje v bohosloveckom štúdiu a učení sa francúzskeho jazyka. Po roku tu bol vybraný za profesora teológie a prednášal Úvod do teológie a Patrológiu s asketikou. Na tejto funkcii zostal 3 roky. Posledný rok prednášal aj História Cirkvi byzantskej epochy. Počas pobytu v Paríži sa občas zúčastňoval na prednáškach na Rímskokatolíckej teologickej fakulte (Institut Catholique de Paris)

a na prednáškach z byzantskej literatúry na Sobrone (Hautes Etudes). Ako profesor Inštitútu sv. Sergeja sa zúčastnil na Prvej teologickej konferencii pravoslávnych teológov v Amerike v septembri 1970, v Bostone (Holy Cross).

Po návrate z Paríža v lete 1972 sa stal duchovným správcom Domu študentov pri Bohosloveckej fakulte a nasledujúci rok bol vymenovaný za docenta na Katedre patológie, dlhé roky prednášal aj História kresťanskej cirkvi a História Srbskej cirkvi. Od roku 1987 bol riadnym profesorom na Katedre patológie a v roku 1980/81 a 1990/91 aj dekanom Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Belehrade. Počas práce na fakulte vydal okolo 200 vedeckých prác. Vtedy začali vychádzať aj jeho známe Patológie.

Po príchode do Belehradu slúžil v monastieri Uvedenia do chrámu Presvätej Bohorodičky. Rýchlo sa zapojil do kultúrneho života hlavného mesta, zúčastňoval sa na mnohých podujatiach, kde si svojím otvoreným prístupom, výbornou znalosťou teológie a filozofie a jemu vlastnou erudíciou a všestrannosťou, získal sympatie a podporu – hlavne mládeže – v početných dialógoch s apologétmi marxizmu a materializmu. Organizoval desiatky prednášok pre mládež, reagoval v tlači, bol buditeľom svätosavského a kosovského povedomia srbského národa, upozorňoval na vážnosť situácie v Kosove a Metochii. Taktiež mnohých mladých ľudí svojím príkladom nadchol a nasmeroval k štúdiu bohoslovía, prijatiu kňazstva a mníšstva. Svojou pastiersko-ekleziálnou prácou pomohol k urovnaniu a prekonaniu rozkolov, hlavne tzv. amerického rozkolu v SPC.

Počas vojnového roku 1991 bol Svätým archijerejským soborom SPC vybraný a 7. júla chirotonizovaný za banatského episkopa, kde však zostal necelý rok. V máji 1992 ho ustanovili za episkopa zahumsko-hercegovinsko-primorského, ale kvôli vojnovej situácii nebol intronizovaný v jej sídle Mostare, ale v Trebinje. Nový episkop so sídlom v monastieri Tvrdoš dostal eparchiu, ktorá bola niekoľko desaťročí neobsadená. Počas balkánskej vojny rôznym spôsobom pomáhal svojmu národu, armáde, sirotám, utečencom, raneným a ostatným postihnutým a trpiacim, obnovujúc pravoslávnu vieru v Hercegovine masovými krstami, sv. Prijímaním a vyučovaním ľudí. Počas tých najťažších bojov išiel často do prvej línie, kde svedčal a dával sv. Eucharistiu vojakom a zomierajúcim. V roku 1993 dokonca obnovil časopis Vidoslov, ktorý vychádza pravidelne dodnes.

Z dôvodu ťažkého úrazu krčných stavcov 3. decembra 1998 poprosil Svätý archijerejský sobor o uvoľnenie z archijerejskej katedry, ale nie archijerejského slúženia, čo mu bolo v septembri 1999 umožnené. Na jeho miesto bol ustanovený vladyka Grigorie, ale episkop Atanasije naďalej zostal žiť v monastieri Tvrdoš pri Trebinji a pomáhal hercegovinským archijerejom.

Počas bombardovania Juhoslávie v roku 1999 trávil veľa času v Kosove a Metochii, aby pomáhal tamojšiemu episkopovi a vernému národu.

V rokoch 2001/2002 strávil 8 mesiacov v Jeruzaleme, aby sa naučil hebrejský jazyk a mohol preložiť Sväté Písmo Starého Zákona do srbského jazyka. Počas toho lepšie spoznal Svätú Zem slúžiac v Jeruzalemskej patriarchii, hlavne na Hrobe Hospodínovom a Hrobe Matky Božej.

Po návrate z Jeruzalema ho Posvätná synoda poslala od júna 2002 do mája 2003 na pomoc chorému žižskému episkopovi Stefanovi. Následne v monastieri Tvrdoš pracuje na preklade Svätého Písma z hebrejčiny a gréčtiny, píše články a prednáša. Počas ďalších nepokojov v Kosove v marci 2004 bol po celý čas prítomný s trpiacim národom, duchovenstvom a mníštvom.

Episkop Atanasije bol hlavne ako jeromonach účastný na mnohých domácich a medzinárodných vedeckých podujatiach z oblasti cirkevnej histórie, teológie, filozofie a kresťanskej kultúry. Je autorom mnohých kníh, štúdií, článkov, úvah a kázni vo viacerých svetových jazykoch, vyše 600 prác. Prekladal zo starogréckeho, staroslovanškého a ďalších jazykov. Jeho bohoslovecké, antropologické, patologické, cirkevno-historické práce zachádzajú do všetkých epoch histórie Cirkvi a obsahujú skoro všetky dôležité otázky pravoslávneho biblicko-svätootcovského bohoslovnia. Vydal desiatky kníh.

Venoval sa aj opisu života a vydávaniu diel svojho duchovného otca prep. Justína Popoviča. Prednedávnom vydal v obsiahlej knihe o tomto svätcovi aj tzv. „Karpatský letopis“, čo sú zápisky sv. Justína z jeho pôsobenia na Podkarpatskej Rusi a teda aj na Slovensku.

Nebohý vladyka Atanasije na prelome novembra a decembra 2016 navštívil aj Slovensko. Slúžil a kázal v našich chrámoch, stretol sa s našim vladykom Rastislavom, duchovnými a veriacimi, prednášal aj na našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove (viac o tejto jeho návšteve sa dočítate na: <https://krypta.sk/clanky/2016-vladyka-atanasije/>). Vďačíme mu aj za Služebník (Litur-

giu sv. Jána Zlatoustého) v duchu prep. Justína Popoviča, ktorý pre našu miestnu Cirkev zostavil a na vlastné náklady aj dal vytlačiť.

Pohrebné obrady sa konali v katedrálnom chráme v Trebinje za účasti viacerých archijerejov zo Srbskej pravoslávnej cirkvi, ale aj duchovných z Grécka, kde mal rovnako veľa duchovných detí. Jeho telesné pozostatky boli potom procesiou prenesené do neďalekého monastiera Tvrdoš, kde sú pochované v kaplnke Svätej Trojice, v ktorej po celý život čestne slúžil.

Vladyka Atanasije bol ohromný človek, akých Srbi a celý svet majú stále menej. Bol veľmi pracovitý a spontánný človek, ako o ňom bolo povedané počas pohrebných obradov. Ešte niekoľko dní pred smrťou boli urobené fotografie, ako na nemocničnom

lôžku opravuje nejaký text. Aj keď bol veľmi špecifický, zdanlivo drsný človek s nevšedným prejavom, podľa mnohých týmto „jurodstvom“ len zakrýval svoju svätosť. Počas bohoslužby na ľudí kričal, upozorňoval a opravoval, ale vzápätí k nim podišiel a s obrovskou pokorou potichu požiadal o odpustenie. Bolo nám veľkou ctou, že sme ho mohli spoznať, sprevádzať po Slovensku a stretnúť sa s ním aj v Srbsku či navštíviť ho v Hercegovine. Privítali sme ho v našich domácnostiach a nikdy nezapbudneme, ako sme aj my, dvaja popi zo Slovenska, sedeli na posteli v jeho kélii a rozprávali sa o hlbokých bohosloveckých témach, ako aj o úplne obyčajných ľudských otázkach. Jeho láska k ľuďom prekonala jeho učenosť a dokázal sa porozprávať s úplne každým. Napríklad aj s malými deťmi, ktorým hovoril vtipy o svojom kamarátovi zajacovi, že má „tli a pol loka“, že chodil do kačacej školy spolu s

kačičkami, husičkami a sliepočkami, z ktorej ho však vyhodili, lebo učiteľke povedal, že mačka má osem nôh, dve vpredu, dve vzadu, dve vpravo a dve vľavo. Takýto bol vladyka Atanasije...

Napokon netreba zabudnúť ani na jeho najlepšieho celoživotného kamaráta, čiernohorsko-prímorského metropolitu Amfilochija, ktorého, ako hovoril, musí počúvať, lebo je od neho presne o jeden deň mladší. Spolu s metropolitom boli duchovnými deťmi prep. Justína, spoločne začali študovať na strednej bohosloveckej škole a boli spolužiakmi aj na fakulte. Spoločne obrodzovali srbský národ v susedných eparchiách a pred smrťou metropolitu Amfilochija (30.10.2020) sa títo dvaja duchovní veľikáni vzájomne v nemocnici vyspovedali. Každý hovoril, že to vl. Atanasije na svete dlho bez Amfilochija nevydrží a tak sa aj stalo. Ich láska jedného k druhému a úcta bola tiež neuveriteľná. Počas našej návštevy v Tvrdoši v roku 2019 nám vl. Atanasije niečo hovoril o metr. Amfilochijovi a keď spomenul jeho meno, prítomným povedal: „Pokloňte sa“ a všetci sme sa museli otočiť a ukloniť sa smerom k Čiernej Hore a vzdať takto úctu jeho priateľovi, potom bez ďalších komentárov pokračoval v rozprávaní. Teraz sú títo veľkí kamaráti opäť spolu a veríme, že aj s ich svätým duchovným otcom prep. Justínom a všetkými svätými.

Náš článok ukončíme modlitebnými slovami duchovných detí vladyku Atanasija: „**Vladyko nesmrteľného mena (Atanasios = z gr. Nesmrteľný), vičnája Ti pamjať!**“

Prot. Peter Soroka

PAMIATKA SVÄTÝCH MUČENÍKOV FEODÓSIJA, MANUELA (EMANUELA), SAVINA A ĎALŠÍCH ŠTYRIDSIATICH VÝCHODNÝCH MUČENÍKOV

(Pamiatka svätcov sa podľa cirkevného kalendára oslavuje 27. 3., v občianskom kalendári pripadá na 9. 4.)

Svätí mučeníci Feodósij, Manuel (Emanuel) a Savin trpeli za vieru v Christa spoločne so štyridsiatimi ďalšími mučeníkmi v roku 304 po Chr. v Sirmiu. Pochádzali z východných krajov. Keď videli, ako pohania každodenne posielajú kresťanov na smrť, vzájomne sa dohodli, že umrú za Christa, aby zdedili Nebeské Kráľovstvo. Prijmúc takéto rozhodnutie, vybrali sa k správcovi toho kraja, pričom sa cestou mnohých pýtali, kvôli čomu kresťanov posielajú na smrť. Keď predstúpili pred vládará, nazvali sa kresťanmi a smelo vyznali Christa. Svojou odvahou a mužnosťou priviedli do údivu nielen vládarových spoločníkov, ale aj jeho samotného. Vládár prikázal, aby ich zadržali a zatvorili do temnice, zatiaľ čo strážcovi temnice prikázal, aby ich prísne strážil. Keď prešlo niekoľko dní, panovník prikázal, aby k nemu priviedli svätcov zo žalára a začal ich presvedčať,

aby sa zriekli Christa a priniesli obeť modlám. Oni ho však nepripustili k slovu, a jeho samotného sa snažili odviešť od klaňania sa modlám. Vo svojom vyznaní boli pevní a neoblomní, preto vládar prikázal, aby ich najprv zavesili na strom, či podľa iných synaxárov ich nahých priviazali k stĺpom a ničili ich telá ostrými železnými hákmi. Potom ich prikázal sňať a položiť na otočené trojzubce, vláčili ich po zemi pokrytej ostňami. Nakoniec, po všetkých týchto mukách, vydal správca príkaz, aby im stali hlavy. A takto aj zavřili svoj život títo svätí mučeníci, keď odovzdali svoje spravodlivé duše do rúk Hospodina.

Zdroj: https://azbyka.ru/otechnik/Dmitrij_Rostovskij/zhitija-svjatykh/279

Spracoval: Jerej Mgr. Peter Dobrik

AKO DOSIAHNUŤ VEČNÚ BLAŽENOSŤ

(Podľa slov o úsilí z knihy Leimonarion – Duchovná lúka)

Mních Afanasij sa raz zamyslel nad tým, čo čaká v budúcom živote tých, ktorí sa tu usilujú o svoju spásu. Bol z tejto svojej myšlienky nadšený. Ktosi k nemu však podišiel a povedal mu: „Nasleduj ma.“ Priviedol ho na krásne miesto naplnené svetlom a postavil ho k neopísateľne nádherným dverám. Za dverami bolo počuť množstvo ľudí, ktorí neprestajne oslavovali Boha. Veru, bratia, život v nebeskom Kráľovstve je nevýslovne nádherný. Ľudia tam žiaria „**ako slnko v kráľovstve svojho Otca**“ (Mt 13, 43), majú „**pokoj a radosť v Duchu Svätom**“ (Rim 14, 17), slúžia Hospodinovi a hľadajú na Jeho tvár... „**Noci už [nie], nepotrebujú svetlo lampy ani svetlo slnka, lebo Pán Boh ich [osvecuje]**“ (Zj 22, 5). Napokon, „**ako je napísané: Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo a čo ani do ľudského srdca nevstúpilo, to pripravil Boh tým, čo Ho milujú**“ (1Kor 2, 9).

Nádherné sú dvere vedúce do tohto života, nevýslovne blažený je aj samotný život! Kto však do tých dverí vojde? Odpoveď na túto otázku nám ponúka sám mních Afanasij. Hovorí, že keď spolu s tým, ktorý sa mu zjavil, začali klopať na tie dvere, aby ich otvorili, zvnútra sa ktosi opýtal: „Čo chcete?“ Mníchov sprievodca odpovedal: „Chceme prejsť cez dvere.“ Hlas spoza dverí im povedal: „Žiaden lenivec sem nevojde; ak sem chcete vojsť, choďte naspäť a namáhajte sa, vôbec pritom nemyslite na pôžitky pominuteľného sveta.“

Bratia, ako vidíte, nato, aby sme mohli prejsť rajsými dverami, musíme vynaložiť námahu, o ktorej nám v Evanjeliu hovorí samotný Hospodin, a tiež zbaviť sa náklonnosti k tomu, kvôli čomu zabúdame na Boha a naše budúce poslanie. Božie slovo hovorí: „**Odo dní Jána Krstiteľa až doteraz sa Kráľovstvo nebeské získava s námahou a tí, ktorí sa namáhajú, sa ho zmocňujú**“ (Mt 11, 12). Neustále sa teda namáhajte, vzchopte sa, bojujte so sebou, nepodliehajte pokušeniam a lákadlám sveta, žite podľa Božích prikázaní a dvere Božieho kráľovstva sa vám otvoria. Amiň.

Zdroj: *Что нужно для достижения вечного блаженства (Из слов от Лимониса о подвиге)* In: ПРОЛОГ в поучениях на каждый день года. Составил протоиерей Виктор Гурьев. Свято-Успенская Почаевская Лавра: Почаев, 2013. С. 20 - 21.

Z ruštiny preložil: **Mgr. Marek Chovanec, PhD.**

VEDA ALEBO VIERA

(O evolúcii)

Prečo sa dnes vedecký odbor širokou verejnosťou vníma ako súbor nevyvrátiteľných faktov a, naopak, viera v Boha postupne klesá na oblasť neoveriteľných presvedčení? Táto otázka mi blúdila v hlave počas štúdia na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove. Príde mi nesmierne dôležité venovať pozornosť aj tomu, čo sa deje mimo nášho spoločenstva. **Duchovná slepota ľudstva sa stáva tou najnákazlivejšou a najtragickejšou chorobou sveta. Na kresťanoch ostáva, aby aj v tejto dobe dokázali ponúknuť človeku pravdivé poznanie o Bohu.** Človeku, ktorý sa v tomto globalizovanom svete stratil a vypadol z kolotoča konzumu, je potrebné priblížiť učenie Pravoslávnej cirkvi. Pretože aj cez všetky novodobé javy charakterizujúce spoločnosť, v ktorej Cirkev žije, jej hlavnou úlohou je činiť prítomne soteriologické (spásanosné) dielo Isusa Christa. Cirkev má poslanie podobné sviečke, ktorú nemožno schovať, ale je potrebné ju dať na svietnik, aby „svietila všetkým v dome“ (Mt 5, 15).

Začneme tam, kde sa zdanlivá vedomosť a znaky vedeckosti pokúsili najviac zaútočiť a spochybníť Stvoriteľa. Samozrejme, všetky prejavy ateizmu majú spoločnú jednu vec, nemajú priestor pre Boha. **Za zakladateľa evolučnej teórie sa považuje Brit Charles Darwin.** Mal ukončenú aj teologickú fakultu na Cambridgskej univerzite, ale predovšetkým sa venoval skúmaniu geologických javov a živých organizmov. Mal tú možnosť plaviť sa na lodi Jeho Veličenstva „Beagle“, ktorá oboplávala celú zem. Plavba trvala takmer päť rokov, počas ktorých Charles prišiel na svoje zistenia. V prvom rade zistil, že živé bytosti sú na svete nerovnomerne geograficky rozšírené, čiže spozoroval isté spoločné znaky pre zvieratá,

ktoré žili na ostrovoch. V druhom prípade hovorí o nepotrebných funkciách u niektorých druhov. Sú to napr. bradavky u samčích príslušníkov cicavcov, zvyšky končatín u hadov, krídla mnohých vtákov neschopných letu.

Sv. Vasil' Veľký hovorí presný opak: „**V ríši bytostí nenájdem nič vopred nepremyslené, nič, na čom by sa nepodíeľala Božia starostlivosť a Prozretelosť. Študuj časti tela zvierat a dozvieš sa, že im ich Stvoriteľ nepridal nič zbytočné, ani im neodoprel nič nevyhnutne potrebné.**“

Mnoho vecí môžeme nazvať nepotrebnými, lenže čo ak majú funkciu, o ktorej doteraz nevieme? Veď niekedy sme nevedeli nič o krvi a ani o jej bielych a červených krvinkách. Myslí si snáď niekto, že dokiaľ sme jej funkcii nerozumeli, tak ju krv nemala?

Po návrate z expedície vydáva dielo „Pôvod druhov“, v ktorom zavádza kľúčové pojmy ako sú „boj o prežitie“ a „prírodný výber“. V podstate rozoberá hlavnú myšlienku procesu evolúcie a to, že najlepšie prispôsobený jedinec prežije a môže sa rozmnožiť. Z jeho potomstva zase prírodná selekcia vyberie tých najzdatnejších, až napokon dôjde k zmene druhu. Tu však vzniká jeden zásadný problém. Ako si príroda „pamätá“ a „prenáša“ nové vlastnosti?

Veď prostá náhoda nemá ako zistiť, čo je kompletnejšie, dokonalejšie a čo nie. Len rozumná a inteligentná bytosť má schopnosť rozoznať medzi tým, čo je potrebné a čo je zbytočné. Náhodnosť nedokáže nijako odhadnúť, či jej nový objav je kvalitnejší, alebo, naopak, nedosahujúci ten predošlý. Je to ako keď hádzeme kockou. Každým novým pokusom sa priamoúmerne nezvyšuje šanca, že padne vždy vyššia číselná hodnota. Mení sa nezávisle na opakovaníach, raz padne menšie a raz väčšie číslo. Mutácia nepracuje organizovane, že chvíľu bude pracovať na jednom orgáne a ostatné nechá nezmenené. Vývoj, ktorý prezentuje evolúcia, vyvíja organizmy plošne. Čiže zmeny na všetkých orgánoch súčasne. Podľa toho všetkého vyplýva, že taká náhoda by mohla niečo vylepšiť, ale zároveň iné degradovať.

Je prinajmenšom veľmi zarážajúce, že teória, ktorá na začiatku 20. storočia nemala kvôli svojej jednoduchosti a primitívnosti žiadnu šancu, aby ju bral niekto vážne, sa v dnešnej dobe prezentuje ako „vedecký fakt“. Jedným z vysvetlení by mohlo byť, že je asi jediná, ktorá vôbec ako tak popisuje konkrétny pôvod človeka z pohľadu materialistického zmysľania. Svojím obsahom podporuje bezohľadnosť a konkurenciu v každom jednom smere. Rasizmus a fašizmus víta s otvorenou náručou a pre každú zvrhľú ideológiu predstavuje vysnenú utópiu. Práve z darwinizmu vzišli marxizmus a leninizmus.

Možno že to je tá príčina a aj odpoveď na moju otázku. **Táto teória vyhovovala a vyhovuje aj dnes každému, kto je sústredený iba sám na seba.** Oddaluje ľudí od lásky, ktorej pôvodcom je Boh. Nabáda ich ku konaniu najtragickejšieho činu, k odmietaniu Boha. Takto zlo parazituje na nás ľuďoch skrze učenia, ktoré sa protivia Bohu a v konečnom dôsledku škodia aj človeku. Knieža tohto sveta diabol človeka nenávidí a snaží sa ho zviešť od pravdy a ponúka mu všelijaké alternatívy, ktoré sú presným opakom života podľa Christa. V priereze histórie je jeho snaženie pozorovateľné. Na svoje útoky používa stále inovatívnejšie zbrane, proti ktorým je človek sám bezmocný. **Lenže my sme neboli stvorení na to, aby sme boli sami, ale aby sme žili v spoločenstve s Bohom.** No a v takomto prípade je najlepším učiteľom sebaobranu pre každého z nás Cirkev, ktorá nás na čele s Christom oblieka do brnenia, ktorým je modlitba, zbrojí štítom, ktorým je pôst, a mečom, ktorým je sv. Eucharistia. No a ak sa naša duša takto duchovne posilní, potom sa dokáže stotožniť so slovami žalmistu Dávida: „**Hoc by som šiel temným údolím, nebudem sa báť zlého. Veď Ty si so mnou, Tvoj prút a Tvoja palica sú mi útechou**“ (Ž 22, 4).

Jerej Viktor Čabiňak

ARCHEOLÓGOVIA V EGYPTE OBJAVILI MONASTIER POSTAVENÝ V 4. STOROČÍ

V egyptskej oáze Baharija členovia nórsko-francúzskej archeologickej expedície **objavili starobylý kresťanský monastier** postavený na prelome 3. a 4. storočia nášho letopočtu, ako informuje zdroj „Vima Orthodoxias“.

Monastier, ktorý sa nachádza 370 kilometrov od Káhiry v oblasti Tel Ganub Asr El Aguz, **objavili archeológovia** z Francúzskeho inštitútu orientálnej archeológie (IFAO) a nórskej inštitúcie MF Vitenskapelig Høyskole.

K dnešnému dňu bol vykopaný skyt, ktorý mal byť budovaný v piatich etapách - od prvej polovice 4. storočia do 7. storočia.

V centrálnej časti pomerne rozsiahleho monastiera bol objavený chrám a príslahlé priestory, trapezná miestnosť a šesť kélií. Miestnosti vybudované v neskoršom období naznačujú, že išlo o 19 kélií a chrám, spojených navzájom dvomi kamennými sálami.

Archeológovia tiež objavili niekoľko fresiek, na ktorých sú vpísané citáty z Biblie a svätých otcov v gréčtine. Tiež boli objavené keramické monastierske predmety s gréckymi nápismi, ktoré pravdepodobne pochádzajú z 5. - 6. storočia.

Vedci predpokladajú, že monastier môže byť najstaršou mníšskou pamiatkou na svete, kde boli objavené fresky s gréckymi nápismi.

Zdroj: <https://spzh.news/ru/news/78209-v-jegipte-arkheologi-obnaruzhili-monastyry-postrojennyj-v-iv-m-veke>

Pripravil: **prot. Vasyľ Kuzmyk**

Srdečné blahoželanie k životnému jubileu duchovného otca

Život je poskladaný z mnohých malých dní, ktoré prinášajú svoje radosti i starosti. Je ich v živote niekoľko, sú však aj niečím výnimočné a dôležité.

Takým významným dňom je **11. apríl 2021**, kedy sa náš duchovný otec **mitr. prot. Mgr. Juraj Čokina** dožíva Bohom požehnaných **85 rokov**.

Narodil sa v obci Uličské Krivé, okres Snina. Už od útleho detstva mu rodičia vštepovali lásku k Pravoslávnej cirkvi a k Svätému Písmu, čo ovplyvnilo duchovné formovanie jeho osobnosti. Pokračoval štúdiom na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove, ktorú ukončil v roku 1961. Svätú tajinu manželstva prijal 29.2. 1964 s Helenou Borisovou. V marci 1964 bol vysvätený za diakona a následne 22.3. 1964 v Prešove prijal chirotoniu za kňaza. Jeho prvou cirkevnou obcou bola od 1.5.

1964 cirkevná obec Becherov. Vo filiálnej obci Ondavka sa zaslúžil o výstavbu pravoslávneho chrámu. Od 1. 10. 1975 (viac ako 45 rokov) pôsobí vo svojej cirkevnej obci v Jarabine, kde sa významnou mierou zaslúžil o výstavbu nového chrámu, ktorý je zasvätený Zosnutiu Presvätej Bohorodičky.

Za svoju obetavú prácu pre blaho svätej Christovej cirkvi bol vyznamenaný viacerými vyznamenaniami. V marci 2010 mu bolo udelené vyznamenanie – právo nosenia mitry. V roku 2016 získal Cenu obce Jarabina za duchovný a kultúrny rozvoj obce pri príležitosti 20. výročia posvätenia pravoslávneho chrámu.

Dôstojný otče!

Pri tejto významnej príležitosti Vám z úprimného srdca ďakujeme za hlásanie Evanjelia Pravdy, rozsievanie svätého Pravoslávia, cenné rady a lásku k nám, veriacim. Vyprosujeme pre Vás, Vašu matušku i celú rodinu Božiu blahodať, veľa duchovných aj telesných síl, a tiež pokoj v tejto neľahkej dobe, aby Vás Hospodin chránil od bied, nepravosti, aby Vám daroval všetko to, čo budete potrebovať v cirkevnom i osobnom živote.

„Hospodi, nizposli jemu bohatyja svoja milosti, ohradi jeho Tvojimi anhely, umnoži v nim dary duchovnyja, daruj jemu zdravije, positi, ukripi i sochrani jeho na mnohaja i blahaja lita.“

Veriaci Pravoslávnej cirkevnej obce v Jarabine

Nekrológ

„Podte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení; Ja vám dám odpočinúť“ (Mat 11,28).

Vo veku **79 rokov** nás opustila a odišla k Hospodu Bohu z našej cirkevnej obce v Trebišove **matuška Pavlina Sedlická**. S nebohým otcom protojerejom Mikulášom prešla cirkevnými obcami v Košickom Klečenove, Zemplínskom Hradišti, Cejkove, s filiálkou Kašov, Hažíne.

Na tejto spoločnej životnej ceste ako manželka duchovného mu bola oporou aj v ťažkých časoch, najmä v rokoch 1968 – 1989. Bola vzorom pre pravoslávnych veriacich, skromnou a tichou matuškou. S nebohým manželom vychovala tri deti v láske k Hospodu Bohu. Ich syn Marek sa stal duchovným.

Rozlúčka s nebohou matuškou Pavlinou sa uskutočnila v chráme sv. Petra a Pavla v Trebišove 4. marca 2021 za účasti najbližšej rodiny a známych. Pohrebný obrad vykonal prot. Ladislav Bílý a prot. Ivo Ozimanič. O. Ladislav sa prihovril pozostalým slovami a povzbudením zo Svätého Písma. Rozlúčkové slovo predniesol prot. Ivo Ozimanič.

Matuške Pavline vyprosujeme od Hospoda Boha **„vičnuju pamjať a blažený pokoj“**.

Prot. Ladislav Bílý a veriaci Pravoslávnej cirkevnej obce v Trebišove

OBSAH - СОДЪКАНЕЊЕ

Sviatok Blahovišćenija (Zvestovania) Bohorodicy (-SHB-).....	3
Zvestovanie Presvätej Bohorodičke (Metropolita Antonij (Surožskij)).....	6
Prepodobný Ján Lestvičnik - Klimak (-SHB-).....	7
Ako sa hriešnica stala svätou (o. Dušan Tomko).....	10
Slovo na 5. nedelu Veľkého pôstu (-SHB-).....	12
Lazárova sobota - Vzkriesenie spravodlivého Lazára (Protodiakon Ján Husár).....	15
Rýchlo zabudnutá radosť... (Jerej Marek Kundis).....	18
Strastný (Veľký) týždeň (Protodiakon Ján Husár).....	20
Slovo na Veľký piatok - pred svätou plaščanicou (Prot. Marián Koval).....	22
Svätý Spiridon, veľký divotvorca trimifuntský (VIII) Zázraky (o. Dušan Tomko).....	24
Výklad Symbolu viery (3.- 4. článok) (A. I. Ošipov).....	26
Zaznávaný „chandro-mandro“, alebo slávny archimadrita Vitalij (Maximenko) (II) (Prot. Peter Savčak).....	27
Nie všetko je osočné (Sv. Ján Zlatoústý).....	30
Do večnosti odišiel významný srbský vladyka a teológ Atanasije (Jevtič) (Prot. Peter Soroka).....	31
Pamiatka svätých mučeníkov Feodósija, Manuela (Emanuela), Savina a ďalších štyridsiatich východných mučeníkov (Jerej Peter Dobrič).....	35
Ako dosiahnuť večnú blaženosť (Mgr. Marek Chovanec, PhD.).....	36
Veda alebo viera (0 evolúcií) (Jerej Viktor Čabiňak).....	37
Zo zahraničia	39
Blahoželanie	40
Posmrtná spomienka	41

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželanía a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných sponatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú sponatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodou.

Na prednej strane obálky:

Pravoslávny chrám Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Pichniach

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

4
21

Mesačník Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Ročník LXVII/2021
ISSN 0139-9012

S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava, arcibiskupa prešovského, metropolitu českých krajín a Slovenska

Vydáva: Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie: Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyl Kuzmyk
Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **6,- € + poštovné 6,- €**, polročný príspevok pre jednotlivcov **3,- € + poštovné 3,- €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**
BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.